Ազգ
Azg
armenian daily
26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1995, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 13 (767)

Ղազախստան-Ռուսաստան. Միասնական պաշտպանական համակարգ

Նազարբաեւը զիջում է իր երկրի գերիշխանությունը հանուն նախագահական աթոռի

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, WSJ: Անցյալ շաբաթ Մոսկվայում Ռուսաստանի նախագահ Ելցինի հետ ունեցած հանդիպման ընթացքում Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը ստորագրել է երկու երկրների զինված ուժերի միջեւ պաշտպանական միասնական համակարգ ստեղծելու, ըստ էության դրանց մասնակի միավորում նախատեսող դաշնագիր: Ըստ ամերիկյան թերթերի մեկնաբանության, այդ քայլը ակնհայտ զիջում է Նազարբաեւի կողմից իր երկրի գերիշխանության հաշվին սեփական նախագահությունը փրկելու: Այսուհանդերձ, ըստ որոշ տեղեկությունների, նախագահ Նազարբաեւը երկար ժամանակ փորձում էր Ռուսաստանի իր պաշտոնակցին համոզել այդ դաշնագիրն ստորագրելու անհրաժեշտության գործում:

ԱՆԾՈՒԽԱՐԾ

Մոսկվա. Օրակարգում ԱՊՀ սահմանները պաշտպանելու հարցը

Եվրոպայի հիմնախնդիրների ամբողջության ուղղությամբ ԱՊՀ երկրների համագործակցության ու գործողությունների համակարգման հարցերը կքննարկվեն Մոսկվայում ԱՊՀ մասնակից պետությունների արտաքին գործերի նախարարների խորհրդի հերթական նիստում: «Այս թեման առանձնապես հրատապ է Եվրոպայում խաղաղ գործակցության պակասի պայմաններում», երեքշաբթի օրը կայացած ասուլիսում նշել է Ռուսաստանի Դաշնության արտգործնախարարության լրատվության եւ մամուլի գլխավոր տեսչության տնօրեն Գրիգորի Կարասինը: Դիվանագետի ասելով նախարարները կքննարկեն նաեւ ռազմական բնագավառում համագործակցության հարցերը: Մասնավորապես կքննարկվի արտաքին սահմանները ԱՊՀ մասնակից պետությունների սահմանապահ զորքերի կողմից պաշտպանելու համաձայնագրի համաձայնության նախագիծը:

Նիստի եւս մեկ թեմա կդառնա համագործակցության պետությունների ղեկավարների խորհրդի որոշումների իրականացումը ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի 50-ամյա տոնակատարության անցկացման առթիվ: Ենթադրվում է հավանություն տալ ԱՊՀ մասնակից պետությունների ղեկավարների համագործակցության պետությունների ժողովուրդներին եւ համաշխարհային հասարակայնությանը հղվելիք դիմումի նախագծին:

Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Ռուսաստանի Դաշնության արտգործնախարարության ներկայացուցիչը հույս է հայտնել, որ նախարարների ընդունած որոշումները կնպաստեն համագործակցության պետությունների ամրապնդման ուղիով հետագա առաջընթացին: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Լոզովոյը օսերին եւ ինգուշներին առաջարկում է սեղան նստել

Պրիգորոդնի շրջան վերադարձող գաղթականների սոցիալական հիմնախնդիրների լուծման ձգձգումը հղի է օսինգուշական հակամարտության գոտում իրադրության կտրուկ սրմամբ: Արմենպրեսի սեփական թղթակիցը հունվարի 24-ին Վլադիկավկազից հաղորդել է. Արդեն մինչեւ գարուն մարդիկ կարող են զենքի դիմել: Այս կարծիքն է հայտնել Հյուսիսային Օսիայի եւ Ինգուշիայի ժամանակավոր վարչակազմի ղեկավար Վլադիմիր Լոզովոյը տեղական «Վեստնիկ» թերթի էջերում:

Սահմանամերձ շրջան՝ Չերմեն, Դոնգարոն, Դաչնոյե եւ Կուրտատ գյուղեր, Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի հրամանագրի համաձայն ընդամենը պետք է վերադառնա գաղթականների 672 ընտանիք:

Վլադիմիր Լոզովոյը գտնում է, որ վերաբնակեցվածների վերադարձը Պրիգորոդնի շրջանի չորս բնակավայրեր լոկ առաջին փուլն է: «Այնուհետեւ կգա նաեւ մյուս բնակավայրերի հերթը, գրում է նա թերթում: Հենց այդ պատճառով մենք Հյուսիսային Օսիայի եւ Ինգուշիայի նախագահներին առաջարկել ենք նստել բանակցությունների սեղանի շուրջը: Եթե նրանց երկխոսությունը չսկսվի, մենք կհամարենք, որ այս կերպ գիտակցորեն անտեսվում է գաղթականների հիմնախնդրին նվիրված Ռուսաստանի նախագահի հրամանագիրը»: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

«Լուկօյլը» ներկայումս անվճարունակ է դարձել. Բաքուն անհանգիստ է

ՄՈՍԿՎԱ-ԲԱՔՈՒ, 24 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՆՖՈՊՐԵՍ: Ռուսաստանի «Լուկօյլ» նավթային ընկերությունը 1994 թ. որպես հարկ դաշնակային բյուջեին պարտք է մնացել 850 միլիարդ ռուբլի: Այդ մասին «Խաբար սերվիս» գործակալությանը հայտարարեցին Ադրբեջանի խաղաղական կենտրոնի անվտանգության ու տեղեկատվության բաժնում: Այդ հաղորդումը պաշտոնապես հաստատեց նաեւ Ռուսաստանի ֆինանսների նախարարությունը, նշելով. «Լուկօյլը» ներկայումս ի վիճակի չէ վճարել անհրաժեշտ գումարը, քանի որ կոնցեռնի նույնիսկ ամբողջ ունեցվածքը գնահատվում է իր պարտքերից պակաս»: Բաքվում այսօր մտահոգված են այդ տեղեկությունից, քանի որ ռուսական ընկերությունը մտնում է Ադրբեջանի նավթի հանքավայրերի մշակման միջազգային կոնսորցիումի մեջ: Թերեւս մոտ ժամանակներս առաջ քաշվի դրա կազմից «Լուկօյլը» դուրս բերելու հարցը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

1994-ին հացահատիկի բերքը պակաս նախորդ տարվանից

Ըստ գյուղատնտեսության նախարարության օպերատիվ տվյալների, 1994 թ. Հայաստանում արտադրվել է 237000 տ հացահատիկ՝ նախորդ տարվա 315000 տոննայի դիմաց: Աշնանացան է կատարվել 74.3 հազ. հա տարածության վրա, նախորդ տարվա 79 հազ. հա-ի դիմաց: Մասնագետների ասելով, մի շարք գործոնների առկայությունը (բնակլիմայական պայմանները, սերմացուի որակը, ցանքաշրջանառությունները չկիրառելը, պարարտանյութերի եւ թունաքիմիկատների անհրաժեշտ քանակի սակավությունն ու թանկությունը եւ այլն) պատճառ հանդիսացան հացահատիկային մշակաբույսերի բերքատվության անկմանը:

Միաժամանակ զգալի են կարտոֆիլի բերքատվության արդյունքները: Կարտոֆիլը, ինչպես ընդունված է ասել, որպես երկրորդ հաց, այսօր էլ բավարարում է բնակչության պահանջը: Արտադրվել է 415 հազ. տ կարտոֆիլ նախորդ տարվա 414.1 հազ. տ դիմաց, բանջարեղեն 431.5 հազ. տ 409.9 հազ. տ դիմաց, բոստանային մշակույթներ 42.9 հազ. տ 32.3 հազ. տ դիմաց: Նախորդ տարվա 1.6 տոննայի դիմաց արտադրվել է 0.5 հազ. տ ծխախոտ, 135.2 հազ. տ դիմաց 205.4 հազ. տ խաղող: Կատարվել է 150 հա պտղատու եւ 140 հա խաղողի այգետնկում: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի ջրամատակարարման ցանցի 1/3-ը պիտանի չէ

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Երեւանի ջրամատակարարման ներքին ցանցի 600 կմ հատվածը տասը փոխելու կարիք է զգում, «Սնարք» գործակալության թղթակցի հարցազրույցում ասել է Հայաստանի առողջապահության նախարարության հիգիենիկ եւ համաճարակային վերահսկողության վարչության գլխավոր մասնագետ Սերգեյ Ավագյանը: Նրա խոսքերով, նորոգման կարիք զգացող ցանցը կազմում է քաղաքային ջրմուղ համակարգի շուրջ 35-40 տոկոսը: Ջրագծերն ավելի քան 25 տարվա ֆիզիկական եւ բարոյական մաշվածություն ունեն, ավելացրել է Ավագյանը, որն էլ, ըստ նրա, պատճառ է դառնում բազմաթիվ վթարային իրավիճակների: Վերջիններս իրենց հերթին բարենպաստ հող են ստեղծում վարակիչ հիվանդությունների համաճարակների համար: Վերջին երեք տարիներին եղել են այդպիսի մի քանի դեպք Մաշտոցի, Արաբկիրի ու Շենգավիթի շրջաններում, որոնց հետեւանքով հիվանդացել է (հիմնականում դիզենտերիայով) ավելի քան 1000 մարդ:

Առողջապահության գլխավոր մասնագետը տեղեկացրել է նաեւ, որ հաշվի առնելով բնակչության առողջության պահպանման լուրջ վտանգը, անցած տարվա վերջին առողջապահության նախարարությունը նամակ էր հղել Երեւանի քաղաքային գործադիր կոմիտեին: Դրանով առաջարկվում էր անհապաղ մշակել կոնկրետ միջոցառումների ծրագիր: Մինչեւ օրս քաղաքային իշխանությունները պատասխան չեն տվել: Բանավոր զրույցներում միայն քաղաքապետարանի «լռությունը» բացատրվում է ջրամատակարարման ցանցը վերանորոգելու համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների բացակայությամբ: Վերջին 5 տարիների ընթացքում այս ասպարեզում փաստորեն էական որեւէ նորոգումներ չեն կատարվել: Ջրմուղ ցանցի աշխատակիցները զբաղված են միայն մաշված խողովակների մասնակի նորոգմամբ: Դա, ըստ Ավագյանի, ելք չէ: Դրա համար այս տարվա ամառային ամիսներին, երբ առավել մեծանում է վարակիչ հիվանդությունների տարածման հավանականությունը, հիգիենիկ եւ համաճարակային վերահսկողության վարչության մասնագետները մտադիր են անցկացնել Երեւանի ջրամատակարարման ցանցի վիճակի կրկնակի ստուգում:

ԱՇԽԱՐՀ

Գրոզնի. Ըմբոստներին կոչ է արվում հանձնել զենքերը

Գտնվեց անհետ կորած ամերիկացի լրագրողը

Գրոզնիում հունվարի 25-ին շարունակվում էին դաշնային միջամտությունները ներքին գործերի եւ միլիցիայի ստորաբաժանումների կողմից ռազմական գործողություններից խաղաղ մարդկանց ազատությամբ, հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը Գրոզնիից: Համապատասխան զորքերը այժմ մարտական գործողություններ չեն վարում, բայց կրակին պատասխանում են կրակով:

Տեղի բնակչության հետ բացատրական աշխատանք է տարվում: Երեքշաբթի օրն այն շրջանների վրա, որտեղ տակավին գործում են զինյալները, ուղղաթիռների վրա տեղադրված բարձրախոսներով հրամանատարությունը կոչ է արել կամավոր հանձնել զենքը:

Միաժամանակ, գտնվել է հունվարի 19-ին Չեչնիայում անհետ կորած ամերիկյան «Մագնում» գործակալության ֆոտոթղթակից Լյուկ Դելահայը: Այս մասին հունվարի 25-ին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել էր Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության մամուլի ծառայության ղեկավարի առաջին տեղակալ Վալերի Գրիշինը: Նրա ասելով, լրագրողը Չեչնիա է ժամանել, չստանալով սահմանված հավատարմագիր, եւ այնտեղ գործել է «իր պատասխանատվությամբ»:

Մեկնաբանելով այս փաստը, Վալերի Գրիշինը մեկ անգամ եւս հակամարտության գոտի մեկնող լրագրողներին հիշեցրել է ժամանակավոր մամուլ կենտրոնի հավատարմագրեր ստանալու անհրաժեշտության մասին:

Վալերի Գրիշինի ասելով վերջին շաբաթվա ընթացքում, ստանալով հավատարմագրեր, Չեչնիայի հակամարտության գոտի է մեկնել 74 ռուսաստանցի եւ 78 արտասահմանյան թղթակից: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Նորվեգիան իրանցի 3 ահաբեկիչներին հանձնեց ռուսներին

Իրանցի 3 քաղաքացի, որոնք 1993 թվականի սեպտեմբերին սպառնալով պայթեցնել ավելի քան 50 ուղեւորներով մարդատար ինքնաթիռ, ստիպել էին վայրէջք կատարել Օսլոյի մոտ գտնվող Նորվեգիայի Գարդերմոեն օդանավակայանում, երեքշաբթի օրը նույն օդանավակայանից ոստիկանների ուղեկցությամբ թռան են Ռուսաստան: Նորվեգիայի դատական մարմինների որոշման համաձայն, նրանք կհանձնվեն Ռուսաստանի իշխանություններին, որոնք կորոշեն ահաբեկչության այդ գործողության պատիժը:

Մյուս կողմից, մի իրանցի դիվանագետ կանխիկ եւ ավելի 10 միլիոն դոլար է վճարել «Աբու Նիդալ» ծայրահեղական խմբավորմանը 1988 թվականին Շոտլանդիայի Լոկերբի քաղաքի վրայով թռչող ամերիկյան «Պան Ամերիկեն» ընկերության օդանավի պայթեցման համար: Այդ գործողության հետեւանքով զոհվել էր 270 մարդ: Այս տեղեկությունը հրապարակել է Էդինբուրգում հրատարակվող «Դեյլի ռեկորդ» թերթը վկայակոչելով ԱՄՆ-ի աղբյուրները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

■ ***Դեն Սյաոպինը դեռեւս 3-4 ամիս կյանք ունի:*** *Բժիշկները հույս ունեն, որ դեռ 3-4 ամիս կպահպանեն Չինաստանի բարեփոխումների ճարտարապետ 90-ամյա Դեն Սյաոպինի կյանքը: Այս մասին երեքշաբթի օրը հաղորդել է Հոնկոնգում հրատարակվող «Սաութ Չայնա մորնինգ փոստ» թերթը՝ վկայակոչելով Պեկինի աղբյուրները:* ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՏԱՐԱԾՔ

ԱՄՆ-ից դեպի Միջին Արեւելք օգնության արգելք

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, WSJ: Բիլ Քլինթոնի հրամանագրով արգելվեց Միջին Արեւելքում գտնվող 12 կազմակերպությունների ու 18 անձնավորությունների որեւէ ձեւի օգնություն առաքելը: Այդ կազմակերպությունների շարքում են արաբական Իսլամական ջիհադ, Համաս, Հեզբոլլահ եւ Աբու Նիդալի եւ իսրայելական Քախ եւ Քահան Չայ խմբավորումները, որոնք, ըստ ԱՄՆ նախագահի, տարածաշրջանում խանգարում են խաղաղության գործընթացը եւ ահաբեկչական արարքներ են գործում: Ամերիկյան որեւէ անհատ, կազմակերպություն կամ ձեռնարկություն այսուհետեւ իրավունք չունի նրանց ֆինանսական կամ տնտեսական օգնություն տրամադրել:

Բոսնիա. ՆԱՏՕ-ն ՄԱԿ-ի պահապան ուժերի օգտին

ՆԱՏՕ-ի խորհուրդը ենթադրում է դեսպանական ներկայացուցիչների մակարդակով հունվարի վերջին վերջնականորեն հաստատել նախկին Հարավսլավիայից «բռնակալման շրջապատման պայմաններում» ՄԱԿ-ի «կապույտ սաղավարտների» դուրսբերման ՆԱՏՕ-ի զինվորականների կողմից կազմված հնարավոր գործողության ծրագիրը: Դաշինքի 16 երկրներից 14-ը պատրաստվել են մասնակցել դրա իրականացմանը: ՆԱՏՕ-ն հանդես է գալիս նախկին Հարավսլավիայում ՄԱԿ-ի պահապան ուժերի առաքելության շարունակման օգտին, եւ ծրագիրը պատրաստվում է ի դեպ իրադարձությունների ծայրահեղ անբարենպաստ զարգացման: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Գյումրիում 15 օր հոսանք չկա

Գյումրիի լրատվական կենտրոնից հաղորդել են, որ արդեն 15-րդ օրն է, ինչ քաղաքի բնակչությունը զրկված է էլեկտրաէներգիայի մատակարարումից: Քաղաքին տրվող ընդհանուր էներգիայի քանակությունը տատանվում է 20-30 մվտ/ժ սահմաններում, որը հազիվ բավարարում է կենսապահովման կարեւորագույն օբյեկտներին: ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

1995 թվականը լինելու է զարգացման լուրջ նախադրյալների ձեւավորման տարի: ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանի այս գնահատականը հնչեց երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում, որի ընթացքում նա անդրադարձավ նաեւ 1994 թվին բանկի կողմից իրականացված հիմնական միջոցառումներին, անցած տարին որակելով որպես բեկումնային: Նրա կարծիքով, տնտեսական կյանքի տեսանկյունից, վերջին ամիսը ամենախաղաղ ամիսներից մեկն էր: Իհարկե, գների կայունությանը

բանկի նախագահը խոսեց նաեւ առեւտրային բանկերի հետ կապված «սեւ ցուցակի» մասին, նշելով, որ բանկի վարչության վերջին նիստում անվավեր են ճանաչվել 9 առեւտրային բանկերի արտոնագրերը: Նա նշեց, թե դրանք կազմում են բանկային համակարգի 15-20 տոկոսը, եւ քանի որ այդ բանկերը չեն կարողացել հաղթահարել Կենտրոնական բանկի կողմից ներկայացված ստուգումները, այդ պատճառով էլ զրկվել են արտոնագրերից:

Պատասխանելով լրագրողներից մեկի հարցին, բանկի նախագահին

Հնարավո՞ր է արդյոք, որ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունները դադարեցնեն Հայաստանին տրվող վարկերն ու օգնությունը, նկատի ունենալով, օրինակ, ԱՄՆ պետքարտուղարության հայտարարությունը՝ կապված ժողովրդավարության, խոսքի ազատության հետ: Բագրատ Ասատրյանը հայտարարեց, թե խորհուրդ կտար այդ թվում նաեւ Միացյալ Նահանգներին, որպեսզի զգուշությամբ գնահատեն այն երեւույթները, որոնք վերաբերում են մեր ներքաղաքական կյանքին: «Երբ մեր պետության մեջ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ

Բագրատ Ասատրյան. Միջազգային կազմակերպությունները մեր նկատմամբ իրենց վերաբերմունքը չեն փոխել

զուգահեռ, որոշակի տեղաշարժեր են տեղի ունեցել արտարժութային շուկայում, նկատվում է բանջարեղենի, մրգերի գների բնական աճ: Սակայն սպառողական շուկայի վրա որոշակի դրական ազդեցություն է ունեցել բենզինի գների անկումը: Միեւնույն ժամանակ, նրա ասելով, վերջին ամսվա ընթացքում դրամը անկում է ապրել 13 լումայով: Իսկ բորսաներում տեղի ունեցած տատանումը կազմել է ընդամենը 1 դրամ:

Բագրատ Ասատրյանի ասելով, ձմռան ամիսները առանձնահատուկ են, քանի որ արտաքին տնտեսական կապերի առումով մեծ դժվարություն է նկատվում, կրճատվում են արտահանման եւ ներկրման ապրանքների ծավալները: Դրանով էին պայմանավորված նաեւ տարադրամային բորսայում տարադրամի առաջարկն ու պահանջարկը: Երբ 1994-ի սեպտեմբեր ամսին այդ տարադրամի բորսայում շաբաթական գործառնությունների ծավալը հասնում էր 1 մլն դոլարի, ապա 1995-ի հունվարին այդ ծավալը հասնում է 300-400 հազար դոլարի: Կենտրոնական

անդրադարձավ նախկին ԽՍՀՄ «Արտաքբանկի» կողմից Հայաստանին վերադարձվելիք 30-35 մլն դոլարի պարտքին, նշելով, որ բանակցություններն այդ ուղղությամբ շարունակվում են եւ առայժմ որեւէ հստակ պատասխան չի կարող տալ այդ առթիվ: Նրա ասելով, այդ բանկում են մնացել ոչ միայն ադեսի գոտու համար ուղարկված գումարները, այլեւ հայաստանյան մի շարք ձեռնարկությունների դրամական միջոցները:

Իսկ թե որքանով է դրամի կայունացումը արհեստական եւ ինչպես պետք է այն համապատասխանեցվի նաեւ աշխատավարձի եւ սննդամթերքի գների կայունության հետ, Բագրատ Ասատրյանը նշեց, թե արհեստականության մասին կարող են խոսել միայն այն դեպքում, երբ տարբերություն է լինում սղաճի եւ փոխարժեքների տատանումների տեսանկյունից:

Իսկ վերջին ամսվա ընթացքում սղաճի տատանումները 1-2 միավորով են չափվել: Այս պարագայում, նրա կարծիքով, արհեստականության մասին խոսելը ճիշտ չէ:

կայացվում են վճիռներ այն կարգով, ինչպես պետք է կայացվեն, չեմ կարծում, որ որեւէ մեկն իրավունք ունի այլ կերպ գնահատել», ասաց նա: Նրա կարծիքով, Դաշնակցության կասեցումը կատարվել է օրենքի սահմաններում, կան բավականին լուրջ խնդիրներ, որոնք մեր քաղաքական կյանքի բնութագրումից չեն գալիս: Չծանրանալով դատական մարմինների կողմից կատարված աշխատանքների եւ «Դրո» կառույցի գործունեության վրա, Բագրատ Ասատրյանը հայտարարեց, թե միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ հարաբերություններում որեւէ տեղաշարժ չի նկատվել: Այս օրերին Վաշինգտոնում շարունակվում են բանակցությունները Համաշխարհային բանկի հետ, որոնց մասնակցում են ՀՀ էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Եղիազարյանը եւ ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի առաջին տեղակալ Արմեն Դարբինյանը: Այնպես որ, առայժմ որեւէ լուրջ տեղաշարժ չկա, ասաց բանկի նախագահը:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՀՅԴ ԳՈՐԾ

Փակված դաշնակցական եւ ոչ դաշնակցական թերթերի ճակատագրերը մնում են առկախ

Առ այսօր, ՀՅԴ կասեցման հետ մեկտեղ փակված «Երկիր», «Ազատամարտ», «Մարզաշխարհ», «Առագաստ», «Անդրադարձ» թերթերի, «Նորք» հանդեսի եւ «Հայլուր» գործակալության ճակատագրի մասին որեւէ պաշտոնական տեղեկություն չի հրապարակվել: Գերագույն խորհրդի լրատվության հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Մերուժան Տեր-Գուլանյանի ասելով, իրենք ոչ մի պաշտոնական հարց կամ բողոք չեն ստացել վերոհիշյալ թերթերից եւ հետեւաբար նաեւ չեն քննարկել դրանց փակման հարցը: Ժուռնալիստների միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանի ասելով, դեռ հունվարի սկզբին միության նախագահության անդամների միջեւ խորհրդակցություն է տեղի ունեցել (նիստ չի գումարվել անհրաժեշտ քվորումի բացակայության պատճառով), որի ընթացքում այդ առթիվ մտահոգություն է հայտնվել: Մինչեւ անգամ ցանկություն է եղել մի նամակով դիմել ՀՀ նախագահին եւ ԳԽ լրատվության հարցերի մշտական հանձնաժողովին, որպեսզի, նկատի ունենալով, որ ո՛չ նախագահի հրամանագրում եւ ո՛չ էլ դատարանի որոշման մեջ մամուլի մասին որեւէ խոսք չկա, ինչ-որ կերպ լուծվի այդ թերթերի եւ գործակալության հարցը: Իհարկե, ինչպես նշեց Աստղիկ Գեւորգյանը, իր հիվանդության պատճառով այդ հարցը մնաց առկախ: Տիկին Գեւորգյանը, որը մինչեւ օրս էլ հիվանդ պառկած է, նշեց, թե իրենք մտահոգված են մոտ 100-ի հասնող լրագրողների վիճակով, որոնք այդ մամուլի օրգանների փակման պատճառով դարձել են գործազուրկ:

Իհարկե, ժուռնալիստների միությունը կարող էր ձայն բարձրացնել, բայց ղեկավարությունը որոշել է ավելի օբյեկտիվ լինելու համար սպասել մինչեւ խնդրի պաշտոնական իրավական լուծումը: Ի դեպ, այսօր ժուռնալիստների տանը կկայանա փակված թերթերի եւ գործակալության ղեկավարների մամուլի ասուլիսը, որտեղ ըստ երեւույթին արդեն կտրվեն որոշ հարցերի պատասխաններ: Որոշ աղբյուրների համաձայն, այդ թերթերի մի մասը, որոնք պաշտոնապես ՀՅԴ-ի օրգան չեն, դիմելու են պետական արբիտրաժ՝ իրենց կարգավիճակը վերականգնելու պահանջով: Չի բացառվում նաեւ, որ ՀՅԴ օրգան հանդիսացող թերթերը վերագրանցվեն որպես աշխատանքային կոլեկտիվների հիմնադրած մամուլի միջոցներ:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Արման Կիրակոսյանը նաեւ Կիպրոսում դեսպան

1995-ին Կիպրոսում կբացվի Հայաստանի դեսպանություն, եւ Հունաստանում ՀՀ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արման Կիրակոսյանը համատեղության կարգով կդառնա նաեւ Կիպրոսում Հայաստանի դիվանագիտական ներկայացուցիչ: Այս մասին երեքշաբթի օրը հայտնեց ԱԳՆ մամուլի քարտուղար Արամ Սաֆարյանը: Այդ համաձայնությունը ձեռք է բերվել Վահան Փափազյանի հունվարի 17-20-ը Կիպրոս կատարած պաշտոնական այցի ժամանակ:

Այցի ընթացքում պատվիրակության անդամներ՝ արտակարգ ու լիազոր դեսպաններ Արմեն Սարգսյանը եւ Արման Կիրակոսյանը հանդիպել են ֆինանսների նախարար Խրիստոդուլոս Խրիստոդուլիսի հետ, ձեռք են բերվել Կիպրոսի հետ ֆինանսական բնագավառում համագործակցության կոնկրետ համաձայնություններ: Հիշեցնենք, որ արտգործնախարարներ Փափազյանն ու Միխայլիդիսը ստորագրել են արտգործնախարարությունների միջեւ խորհրդակցությունների անցկացման, առեւտրական համագործակցության, տուրիզմի բնագավառում համագործակցության, ինչպես նաեւ ներդրումների պաշտպանության եւ խրախուսման մասին համաձայնագրեր:

Այցի մանրամասներին «Ազգը» արդեն անդրադարձել է մեր հատուկ թղթակիցների տված թղթակցությունների միջոցով:

Հ.Տ.

ՂԱՐԱԲԱՂ

Փոխնախագահը կմասնակցի ենթակայանի բացմանը

Շարունակվում է Հայաստանի Հանրապետության փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանի այցը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն: «Սնարք» գործակալությանը ԼՂՀ մամուլի ծառայությունից հայտնել են, որ երեկ պրն Հարությունյանը, որպես «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ղեկավարներից մեկը, այցելել է Ասկերանի, Մարտունու եւ Հադրութի շրջաններ: ՀՀ փոխնախագահը ծանոթացել է այդ շրջանների սոցիալ-տնտեսական իրավիճակին, ինչպես նաեւ մասնակցել է «Հայաստան» հիմնադրամի անմիջական մասնակցությամբ կառուցված ջրատարների շահագործման հանձնելու արարողությանը: Դրանց գործարկումը զգալիորեն կբարելավի Ասկերանի, Մարտունու եւ Հադրութի շրջկենտրոնների ջրամատակարարումը: Սպասվում է, որ այսօր Գագիկ Հարությունյանը կմասնակցի Ստեփանակերտի գլխավոր էլեկտրական ենթակայանի բացման արարողությանը, այնուհետեւ կվերադառնա Երեւան:

ՍՆԱՐՔ

■ *«Հելփ Թրասթ» կազմակերպության ներկայացուցիչները ժամանել են Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում ականազերծման աշխատանքների ծավալները որոշելու նպատակով: «Հելփ Թրասթը» զբաղվում է «թեժ կետերի» տարածքների ականազերծմամբ: Մասնավորապես, այդ կազմակերպության մասնագետները հայկական կողմի հրավերով արդեն իրականացնում են Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում [illegible] ականների վնասազերծման աշխատանքները: Այս մասին հաղորդում է ԼՂՀ լրատվական գործակալությունը:* ՆՏ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Հայաստանի արդյունաբերությունը նոր շուկաներ է փնտրում

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի արդյունաբերության նախարարության համակարգի արտադրանքի 40 տոկոսն արդեն իրացվում է կայուն տարադրամով: Այդ մասին այսօր հայտնեց Հայաստանի արդյունաբերության նախարար Աշոտ Սաֆարյանը: Ելույթ ունենալով խորհրդարանային հանձնաժողովների նիստում, նախարարը հայտարարեց, որ անցյալ տարի համակարգում արտադրվել է 147 միլիոն դոլարի արտադրանք, պահեստներում ներկայումս կա եւս 30 միլիոնի ապրանք: Սաֆարյանն անցյալ տարվա ամենամեծ նվաճումը համարեց «Նաիրիտ» միավորման լիարժեք աշխատանքի վերսկսումը: Ակնկալվում է, որ այստեղ արտադրանքի ամենամյա ծավալը կկազմի 60 միլիոն դոլար:

Անցյալ տարի Հայաստանում առաջին անգամ մշակվեց նոր տեխնոլոգիա, որը թույլ է տալիս հանքաքարում ոսկու պարունակությունը հասցնել 70 տոկոսի: Դրա հետ մեկտեղ նախարարը հայտնեց, որ 1994 թ. չի հաջողվել Ռուսաստանում վաճառել հայկական արտադրության որեւէ հաստոց: Հայաստանի արդյունաբերական ձեռնարկությունները վաճառահանման նոր շուկաներ են գտել Իրանում, Սիրիայում, Արաբական Միացյալ Էմիրություններում, Կիպրոսում, Բելգիայում, ինչպես նաեւ Աֆրիկայի հյուսիսում եւ արաբական երկրներում: Հայաստանի արդյունաբերության նախարարության համակարգում արտադրանքի թողարկման ծրագրված աճը 1995 թ. կկազմի 10 տոկոս:

Հայորդաց տները պատրաստվում են Վարդանանց տոնին

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Արարատյան Հայրապետական թեմի Հայորդաց տների տնօրինության նախաձեռնությամբ այս տարի Վարդանանց տոնը կնշվի բազմաբնույթ ու զանգվածային միջոցառումներով: Հայորդաց տների տնօրեն Սիմոն Սիմոնյանը նշեց, որ արդեն ժամանակն է, որ Վարդանանց տոնը վերածվի համաժողովրդական տոնի: Նախատեսված է տոնական միջոցառումներն անցկացնել Տյառնընդառաջի օրերից մինչեւ Վարդանանց օրը՝ փետրվարի 23-ը: Տոնական միջոցառումներին կմասնակցեն Արաբկիրի, Մալաթիայի եւ Նորքի Հայորդաց տների սաների ստեղծագործական խմբակները, որոնք ելույթներ կունենան զորամասերում, հիվանդանոցներում, կայցելեն զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին եւ կիրականացնեն մի շարք բարեգործական միջոցառումներ: Սիմոնյանը տեղեկացրեց, որ արդեն նախնական պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել ժողկրթության նախարարության հետ, որ այս միջոցառումներին մասնակցեն մայրաքաղաքի բոլոր դպրոցների ու կրթօջախների աշակերտները, եւ հրաշալի կլիներ, որ այս տոնը վերածվեր համաշխարհային մանկական փառատոնի:

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Գների ինդեքսներն ավելացել են ավելի քիչ, քան սպասվում էր

16 հիմնական պարենային ապրանքներով հաշված սպառողական գների ինդեքսը (ինդեքս «ՆՏ 16»), 1994 թվականի դեկտեմբեր ամսին կազմել է 1,386, իսկ ողջ 1994 թվականին՝ 3,853: Այլ խոսքերով, այդ ապրանքներից կազմված «զամբյուղը» դեկտեմբերին թանկացել է 38,6 տոկոսով, իսկ ողջ տարում՝ 285 տոկոսով: 44 հիմնական սպառողական ապրանքների ինդեքսը (ինդեքս «ՆՏ 44») դեկտեմբեր ամսին հավասար է եղել 1,467-ի, իսկ ամբողջ տարվանը՝ 4,410-ի: Ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ դեկտեմբերի առաջին տասնօրյակում, հացի գնի բարձրացումից հետո, սպառողական գների աճը (ըստ «ՆՏ 16» զամբյուղի) կազմել է 147,5 տոկոս, սակայն հետագայում, հակառակ դեկտեմբերին 170-175 տոկոս սպասված խոստացող բոլոր կանխատեսումների, սկսվեց հակադարձ գործընթաց, եւ հաջորդ երկու տասնօրյակների ընթացքում սպառողական գների ընդհանուր մակարդակը նվազեց 7 տոկոսային կետով՝ դեկտեմբերին կազմելով 138,6 տոկոս (գնահատումը կատարվում է ըստ «ՆՏ-16»-ի ապրանքների, քանի որ նրանք կշռված են սպառողական բյուջեի նորմերով եւ այդ իսկ պատճառով ավելի ստույգ են արտացոլում գների փոփոխման ընթացքը): Ընդհանուր առմամբ տարվա ընթացքում գներն աճել են քիչ ավելի, քան 4 անգամ, այն դեպքում, երբ կառավարության լավագույն հույսերն այն էին, որ գները կաճեն ոչ ավելի, քան 6 անգամ: Սղաճի դեմ նման հաջող պայքարի գլխավոր պատճառներն են, դրամի փոխարկային փոխարժեքի պաշտպանումը, բնակչության վճարունակ պահանջարկի սահմանափակումը, արտասահմանյան վարկերի հոսքը:

ՆՏ

■ *ՀՀ ՆԳ նախարարության լրատվական ծառայության տվյալներով, նախորդ շաբաթ հանրապետությունում կատարվել է 84 հանցագործություն, բացահայտվել է 55-ը: Հայտնաբերվել են 2 ավտոմատ, 4 հրացան, 4 ատրճանակ, 9 նռնակ, տարբեր տրամաչափի 23 հազ. փամփուշտ: Հանձնվել է 2 ավտոմատ, 1 հրացան, 2 ատրճանակ, 1 նռնակ եւ տարբեր տրամաչափի 150 փամփուշտ: Հայտնաբերվել է տարբեր տեսակի 1680 գ թմրանյութ: Գրանցվել է ճանապարհատրանսպորտային 13 պատահար, զոհվել է 2 մարդ, 10-ը ստացել մարմնական վնասվածք: Գրանցվել է դժբախտ պատահարի 6 դեպք, 4 մարդ զոհվել է, 2-ը ստացել տարբեր աստիճանի մարմնական վնասվածք: Նախկինում հետախուզման մեջ գտնվող 13 մարդ ձերբակալվել է, հայտնաբերվել է 1 անհետ կորած:* ՆՏ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ տառաձեւերը ՊԱՒԷԼ ՊԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱՊՀ

ԽՍՀՄ-ի ճգնաժամը եւ դրան հաջորդած փլուզումը ցույց տվեցին հետխորհրդային տարածքում ազգային խնդիրների եւ ազգամիջյան հարաբերությունների առաջնակարգ կարեւորությունը:

80-ական թվականների վերջերին սկսված քաղաքական ազատագրումը հանգեցրեց մի շարք ինքնուրույն պետությունների ստեղծման եւ դրանով իսկ նոր ազգային իրավիճակ ստեղծվեց ԱՊՀ երկրներում, այդ թվում Ռուսաստանի Դաշնությունում, որը նախկին Ռուսական կայսրության միակ ժառանգորդն է եւ ի թիվս այլ հատկանիշների պահպանել է նաեւ իր կայսերական անուրը բազմազգ [illegible]ույթը:

Թվական, քաղաքական եւ մշակութային առումով գերակշռող ռուս էթնիկական հանրությունից բացի Ռուսաստանում բազմաթիվ ժողովուրդներ են ապրում իրենց վաղեմի

լոում է, կամ էլ պահանջում առանձնացնել երկիրը, այն վերածել միատարր պետության եւ այլն:

Ռուսաստանի իշխանություններին ազգային փոքրամասնությունների առաջադրած խնդիրների գերակշիռ մեծամասնությունը մինչեւ օրս բավարար լուծում չի ստացել: Այդ խնդիրներն են Ռուսաստանի քաղաքացիների ազգային տարածքային ինքնավարության վերականգնումը, խորհրդային իշխանության տարիներին տուժած ազգային փոքրամասնությունների ներառումը հալածված ժողովուրդների ցանկի մեջ, հակահրեականության հրապարակային դատապարտումը եւ այլն: Ինչպես նշում են մոսկովյան դիտորդները, նախարարությունների ու գերատեսչությունների ստորին մակարդակներում հստակորեն նկատվում է, որ իշխանությունները ձգտում են փոքրամասնությունների շարժումները պահել զուտ մշակութային միավորում-

ների քաղաքական կուսակցություններ չեն, եւ անմտություն է նրանցից քաղաքական միասնություն ակնկալելը: Սովորաբար նրանց միավորում է ազգային քաղաքականության պահանջը:

Նման իրավիճակում դժվար չէ ենթադրել, որ ազգային փոքրամասնությունների միավորումներ ստեղծվում են այնտեղ, որտեղ պետք է դաշինքներ ապահովել ինքնապաշտպանման համար: Ռուսաստանի փոքրամասնությունները մինչեւ օրս չունեն հիմնարկներ ու հաստատություններ, որոնց միջոցով կկարողանային մասնակցել երկրի քաղաքական կյանքին եւ ազդել դրա վրա, պաշտպանելով իրենց շահերը: Այս տեսանկյունից ազգային փոքրամասնությունների կոնգրեսի հիմնադիր խորհրդաժողովի առաջադրած դրույթներից մեկն արժանի է ուշադրության. «Մենք առաջնակարգ խնդիր ենք համարում քաղաքական այնպիսի մեխանիզմի

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ռուսաստան. Փոքրամասնությունները ազդեցության քաղաքական մեխանիզմ են պահանջում

Ռուսաստանի ազգային միավորումների կոնգրեսի ստեղծումը օրինաչափ երեւույթ է Ռուսաստանի Դաշնության հասարակական եւ քաղաքական կյանքում: Այդ կոնգրեսի Մոսկվայում կայացած հիմնադիր ժողովին մասնակցեց 11 կազմակերպություն, այդ թվում Հայկական միջազգային համագումարը:

տարածքներում: Մեր հաշվարկների համաձայն, 1993 թ. նրանք միասին կազմում էին ընդհանուր բնակչության մոտ 20 տոկոսը:

Ռուսաստանի ոչ ռուս այն ժողովուրդները, որոնք երկրի ներսում ունեն համահավաք բնակչության տարածք եւ պետական կամ ազգային-տարածքային կազմավորումներ, իրենց տարածքների համար ստացել են Դաշնության սուբյեկտների կարգավիճակ եւ ունեն իրենց ճակատագրի տնօրինմանը մասնակցելու բազմաթիվ մեխանիզմներ, ինչպես նաեւ ինքնավարության էական ընդլայնման ձեւեր: Բայց միաժամանակ նոր իրավիճակում հայտնվեցին բնակչության բազմաթիվ խմբեր, որոնք էթնիկապես կապված են Միության նախկին հանրապետությունների հետ:

Փոքրամասնություններին միավորում են մի շարք ընդհանուր հատկանիշներ, որոնց մեջ առավել էականներն են ցրված բնակչությունը, առավելապես քաղաքային կենսակերպը, կրթական եւ մասնագիտական բարձր մակարդակը, լեզվական ու մշակութային ուժեղ ձուլումը:

Փոքրամասնությունների վիճակի համար հատկանշական է նրանց քաղաքական ու հասարակական բացարձակ իրավազրկությունը: Ինչպես նշում են ռուսաստանցի փորձագետները, այն բնութագրվում է Ռուսաստանի իրավաքաղաքական պրակտիկայում փոքրամասնության հասկացության իրավական բնորոշման բացակայությամբ: Այսօրվա դրությամբ փոքրամասնություն ասելով ընկալվում են ունենում կամ մինչեւ 50 մարդ կազմող եւ սոցիալական զարգացման հատուկ ձեւ ունեցող փոքրաթիվ ժողովուրդներին, օրինակ Հյուսիսի փոքր ժողովուրդներին, կամ էլ երկրի բոլոր ոչ ռուս ժողովուրդներին:

Հայտնի է, որ Ռուսաստանում չկան փոքրամասնությունների իրավունքների պաշտպանություն նախատեսող ներքին փաստաթղթեր, իսկ միջազգային փաստաթղթերը «փոշոտվում» են ԱԳՆ արխիվներում:

Ռուսաստանի մի շարք փորձագետների կարծիքով, քաղաքական ոչ մի կուսակցություն ըստ էության չունի բնականոն ազգային ծրագիր, ժողովուրդների յուրօրինակության ըմբռնում: Երկրի նախագահը ջանում է հնարավորին չափ խուսափել այդ բեռից: Ինչպես ցույց տվեցին Չեչնիայի իրադարձությունները, բռնությունը մեծ մասամբ կամ

ների վիճակում, բայց չէ, որ դրանք վերածեն հասարակական-քաղաքական ուժի:

Ազգային փոքրամասնությունների կոնգրեսի հիմնադիր ժողովում հնչեցին այսպիսի խոսքեր. «Մենք հասկանում ենք, որ ներկա պայմաններում մեր շահերի եւ իրավունքների պաշտպանության միակ ուղին քաղաքականն է, միայն համատեղ մենք կկարողանանք հասարակությանը դարձնել լսելի մեր ձայնը: Միայն իշխանության կառույցներին մեր մասնակցության ուղին հարթելով կկարողանանք դրանց վրա ազդելու եւ պետական համակարգի բարեփոխման համատեղ աշխատանքի անհրաժեշտության մեջ համոզելու հույս ունենալ» (Հիմնադիր խորհրդաժողովի նյութերից):

Խորհրդաժողովի մասնակիցները երկարատեւ վեճերից հետո ձեռնամուխ եղան «Մենք» (փոքրամասնություններ) հասկացության ձեւակերպմանը եւ հանգեցին այն հետեւության, որ ազգային փոքրամասնությունների իրավունքները պետք է պաշտպանեն նախ եւ առաջ «ազգային միավորումները», այսինքն մշակութային, կրոնական, քաղաքական բնույթի կազմակերպությունները կամ համայնքները, որոնք տվյալ ժողովուրդն ստեղծում է իր ներկայացուցիչներից եւ իր համար, եւ որոնք միավորված են ազգային շարժումների մեջ: Ազգային միավորումները, ինչպես եւ ԱՊՀ հանրապետություններում եւ Ռուսաստանում շատ այլ բաներ, վերջին 7-8 տարիների արգասիքն են: Սկզբում կազմվել էին խմբակներ եւ փոքր խմբեր, որոնց նպատակն էր պահպանել սփյուռքում մարող ազգային մշակույթը, ներառյալ կրոնը եւ լեզուն:

Սակայն ինչպես Ռուսաստանում, այնպես էլ ԱՊՀ երկրներում վերջին տարիների փորձը, ինչպես նաեւ արտասահմանյան բազմաթիվ օրինակներ համոզում են, որ ազգային փոքրամասնությունների ինքնակազմակերպման ամենաբարձր մակարդակը ներկայացնում է համայնքների կազմակերպությունների հենց համապետական միավորումը: Ինքնակազմակերպման այդ գործընթացը շատ դժվար է ու հիվանդագին: Հանրահայտ է այն իրավիճակը, երբ գոյություն ունեն տեղական մակարդակի մի քանի ազգային կազմակերպություններ, որոնք վիճարկում են ազգը ներկայացնելու իրավունքը: Սա միանգամայն հասկանալի է եւ անխուսափելի, քանի որ ժողովուրդ-

ստեղծումը, որը կապահովեր պետական իշխանության մարմիններում ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցչությունը»: Ընդգծելով, որ այդ գաղափարն առայժմ անիրագործելի է, խորհրդաժողովի մասնակիցներն առաջարկեցին «նախապատրաստել եւ իրականացնել Ռուսաստանի ժողովուրդների խորհրդակցական համաժողովի կազմավորումը, որը խորհրդակցական ձայնի իրավունք կունենար Ռուսաստանի ազգային քաղաքականության բոլոր հարցերի քննարկման ժամանակ: Ազդեցության քաղաքական «մեխանիզմը» մեզ անհրաժեշտ է Ռուսաստանի Դաշնության շրջանակներում ազգային-մշակութային կամ տարածքային ինքնավարության իրավունք ստանալու եւ իրականացնելու համար»:

Ինչպես տեսնում ենք, այնուամենայնիվ տարածքի հարցը առաջին տեղերից մեկն է զբաղեցնում ազգային փոքրամասնությունների խնդիրների մեջ: Եւ սա պատահական չէ, քանզի «ազգային տարածք» հասկացությունը չափազանց խոր արմատներ ունի Ռուսաստանի գրեթե բոլոր ժողովուրդների մտքերում 70 տարի ԽՍՀՄ-ում ապրելուց հետո:

Մինչդեռ Ռուսաստանը ռուսաստանցիների պետությունն է: Բազմազգ այդ ընդհանրությունը կազմավորվել է պատմական ընդհանուր ճակատագրի եւ հարյուրամյակների ընթացքում երկրի վերապրած ընդհանուր ցնցումների պայմաններում: Հենց էթնիկ ռուսներն են դրել այդ ընդհանրության հիմքը եւ դրան տվել իրենց լեզուն ու հիմնական մշակութային մոդելը: Դրա հետ մեկտեղ մեծ է համահավաք բնակվող ոչ ռուս ժողովուրդների տեղը Ռուսաստանի կառուցման մեջ: Նրանցից յուրաքանչյուրը, զարգացնելով իր տարածքը, նպաստել է ամբողջ Ռուսաստանի համախմբմանն ու ուժեղացմանը:

Ռուսաստանի ազգային փոքրամասնությունների կոնգրեսի հիմնադիր խորհրդաժողովի նյութերից պարզ է դառնում, որ ազգային փոքրամասնություններն ուզում են Ռուսաստանի քաղաքական ասպարեզ դուրս գալ որպես խաղաղասեր ժողովրդավարական ուժ, որը կենսականորեն շահագրգռված է քաղաքական ու տնտեսական կայունությամբ, պատրաստ է գործակցել Ռուսաստանի հասարակության տարբեր կառուցողական ուժերի հետ:

ՌՈԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Հակառուսական հանրահավաք Թուրքիայում

Թուրքիայում գնալով աճում են հակառուսական տրամադրությունները Չեչնիայի դեպքերի կապակցությամբ: Անցած ուրբաթ օրը բողոքի հանրահավաք անցկացվեց Կայսերի քաղաքում, որին մասնակցում էր մոտ 5 հազար մարդ: Հանդես գալով ցուցարարների առաջ, Ներկայումս Թուրքիայում գտնվող Չեչնիայի տնտեսության նախարար եւ Չեչնիայի մարդու իրավունքների հանձնաժողովի նախագահ Սաիդ Հալիմ Իբրահիմովը հայտարարել է, որ իրենք լի են վճռականությամբ իրենց անկախությունը պաշտպանելու: Թուրքիայի 13 նահանգների փաստաբանների միությունների նախագահները հատուկ հայտարարությամբ դատապարտել են «Ռուսաստանի կողմից Չեչնիայի օկուպացումը»: Հանրահավաքին ակտիվ մասնակցություն ունեցավ նաեւ Ադրբեջանական մշակույթի ընկերությունը (կենտրոնը Անկարայում), որի ներկայացուցիչները համաշխարհային հանրությանը կոչ են արել «անտարբեր չմնալ Ադրբեջանում, Բոսնիայում եւ Չեչնիայում տեղի ունեցող ագրեսիային»: Նշելով, որ այս երկրների թուրք եւ մահմեդական բնակչությանն սպառնում է ցեղասպանություն, նրանք պահանջել են «ամեն գնով կանգնեցնել ռուսական ծավալապաշտությունը», հակառակ դեպքում վտանգը կմեծանա: Այնուհետեւ հիշեցրել են, որ Ադրբեջանի տարածքի 25 տոկոսը օկուպացված է Հայաստանի կողմից եւ պահանջել են վերջ տալ այս երեւույթին:

ՄՈՒՐԱԴ ԲՈՋՈԼՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Չեչեն գաղթականները խուսափում են մտնել գրավյալ տարածքներ

ԳՐՈԶՆԻ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Չեչնիայի Հանրապետության մարդու իրավունքների հանձնաժողովի ներկայացուցիչ Հուսեյին Այուբովը Բաքվում գտնվելիս հայտարարել է, թե չեչեն գաղթականների միայն մի չնչին մասն է տեղաշարժվում դեպի ռուսական զորքերի կողմից վերահսկվող տարածքներ: Նրա խոսքերով, գաղթականների հիմնական զանգվածը գնում է դեպի հարավ, դեպի լեռներ, որպեսզի խուսափի ռուսական զորքերի հետ հանդիպումից: Լեռնային Չեչնիայում գաղթականների մեջ շատ կան նաեւ ռուսներ:

Էստոնիա. 13 հավակնորդ խորհրդարանի մեկ տեղի համար

ՏԱԼԼԻՆՆ, 24 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ ԻՄԱ ՊՐԵՍ: Մարտի 5-ին նշանակված Էստոնիայի խորհրդարանի ընտրություններում 101 տեղերին հավակնում է 1373 թեկնածու: Դա վկայում է տեղացի քաղաքական գործիչների մեծ ակտիվության մասին: Պետժողովի ներկայիս կազմի ընտրության ժամանակ մրցույթի մասնակիցների թիվը կիսով չափ պակաս էր:

Ադրբեջանն անցնում է կրթության վճարովի համակարգի

ԲԱՔՈՒ, 24 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ ԻՄԱ ՊՐԵՍ ԽԱԲԱՐ ՍԵՐՎԻՍ: Մինչեւ փետրվար կվերամշակվի եւ Ադրբեջանի կառավարությանը կներկայացվի հանրապետության բարձրագույն դպրոցի զարգացման ռազմավարության նախագիծ: Ինչպես հայտնեց կրթության փոխնախարար Ռզա Զուլֆուգարզադեն, փաստաթղթով մասնավորապես նախատեսվում է երկրում մտցնել վճարովի կրթության համակարգ: Պետությունը մտադիր է ֆինանսավորել ուսանողների կրթությունը միայն երկրի համար առաջնային մասնագիտությունների գծով (դրանք դեռեւս վերջնականապես չեն որոշվել): Այդ ցանկից դուրս գտնվող ֆակուլտետներում ու բաժիններում անվճար կրթությունը երաշխավորված կլինի միայն առավել աչքի ընկնող դիմորդների համար:

ԿԻԵՎ

Ոնց թե «Սեւաստոպոլը Մոսկվայի 11-րդ շրջանն է»

ԿԻԵՎ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հաղորդում է ԱՆԻ լրատվական գործակալությունը, Ուկրաինայի արտգործնախարարությունը Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովի հակաուկրաինական վերջին հայտարարությունների վերաբերյալ բազմիցս Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքական վերին շրջանակների ուշադրությունն է հրավիրել ղեկավար անձանց կողմից կատարվող այն քայլերին, որոնք լարվածություն են ստեղծում Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի միջեւ ու խոչընդոտում են երկկողմ հարաբերությունների կարգավորմանը, խափանում ուկրաինա-ռուսական միջպետական նոր պայմանագրի նախապատրաստումը:

Ուկրաինայի արտգործնախարարության մամուլի կենտրոնը նշել է, որ հունվարի 12-ին Մոսկվայում ստորագրվել է Մոսկվայի եւ Սեւաստոպոլի համագործակցության պայմանագիր: Արտգործնախարարության փաստաթղթում ասվում է, որ ըստ լրատվական միջոցների հաղորդման, պայմանագիրը ստորագրելիս Մոսկվայի քաղաքապետ Լուժկովը դարձյալ ոչ բարեկամական հայտարարություններ է արել Ուկրաինայի հասցեին՝ ասելով, թե Սեւաստոպոլը աստիճանաբար ստանում է Մոսկվայի 11-րդ շրջանի կարգավիճակ:

Ուկրաինայի ԱԳՆ մամուլի կենտրոնը վճռական բողոք է արտահայտել Լուժկովի հակաուկրաինական հերթական ելույթի առթիվ եւ հույս է հայտնել, որ Ռուսաստանի Դաշնության պաշտոնական շրջանակները պարզաբանումներ կտան այդ կապակցությամբ:

ԲԱՔՈՒ

«Ժողճակատը Ադրբեջանի գլխավոր համաճարակն է»

ԲԱՔՈՒ, 25 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի Սաբիրաբադի շրջանում ձերբակալվել են ադրբեջանական խորհրդարանի պատգամավոր, ժողճակատի փոխնախագահ Միրմահմուդ Ֆաթթաեւը եւ ԱԺՃ-ի ղեկավար մարմնի երկու աշխատակիցներ: Այս մասին ԱՆԻ գործակալության թղթակցին տեղեկացրել են Ադրբեջանի ժողճակատի կենտրոնակայանից:

Միրմահմուդ Ֆաթթաեւը, Բեյբալա Աբիլովը եւ Թավաքուլ Իսմայիլովը ձերբակալվել են ադրբեջանցի փախստականների հետ հանդիպումից եւ նրանց մարդասիրական օգնություն հասցնելուց հետո: Ըստ ժողճակատի տեղեկատվության, Ֆաթթաեւը հետագայում ազատ է արձակվել, սակայն ժողճակատի երկու աշխատակիցները դեռեւս գտնվում են կալանքի տակ: Միաժամանակ, ըստ հաղորդման, Ադրբեջանի Սաաթլիի շրջանի վարչակազմի ղեկավար Գյուլհուսեյն Ահմեդովը, դիֆտերիայի համաճարակի տարածման կապակցությամբ իր ելույթում անդրադառնալով նաեւ ժողճակատի գործունեությանը, հայտարարել է, թե Ադրբեջանի գլխավոր համաճարակը ժողճակատի անդամներն են, որոնց դեմ պետք է վճռականորեն պայքարել:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

... Եւ խողոս ու ոսպակալած Ալխոն ուզեց յայտնել իր մուտքը թափառող մառախուղների բաց սարեր

Որ նախագահի հրամանագիրն ու դրա գործադրման համար ծայրահեղական ձեւերը անհետեւանք չէին անցնելու, ակնհայտ էր։ Որ լինելու էին նաեւ միջազգային արձագանքներ, նույնպես դժվար չէր կանխատեսել։ [illegible] Դաշնակցության կառույցներն ու 100 [illegible]

Եւ ահա ԱՄՆ Պետքարտուղարության [illegible] «Ազգ»-ի առաջին էջում (21 հունվար, 1995)։ Բայց, նախ մեր գալու մասին [illegible] Հայաստանի իշխանությունների [illegible]

[illegible]

Հ. Գ. [illegible] Ալխոն Դաշնակցության [illegible] Ա. Վ.

«Ազգի» կողմից

Խ

առն զգացումներով ենք տեղ տալիս մեր գործընկերոջ՝ «Երկիր» թերթի նախկին գլխավոր խմբագիր եւ Աթենքում լույս տեսնող ՀՅԴ բյուրոյի պաշտոնաթերթ «Դրօշակի» ներկայիս խմբագիր Աղվան Վարդանյանի՝ հրատարակության խնդրանքով մեր թերթին հասցեագրված պատասխան գրությունը, որն արձագանքում է «Ազգի» հունվարի 21-ի համարում լույս տեսած «Տագնապը դուրս է պրծնում մեր վերահսկողությունից» վերնագրով մեր խմբագրական հոդվածին։ Մեկ կողմից՝ մեր մասնագիտական պարտականությունն ենք համարում տեղ տալ նման արձագանքներին ու պատասխաններին, իսկ մյուս կողմից զարմացած ենք սեփական սխալները չճանաչելու, ավելին՝ այս խաղաղասիրության պահով վարակված լինելու, դաշնակցական ողջ հռետորիկայի յուրացման այս աղաղակությունից, որն անհարիր է, պետք լինեւր, հայաստանցի մարդու կենսափորձին։ Ինչպես, հավանաբար այն հոգեվիճակը, որում գտնվում է մեր գործընկերը, նրա ընկերակիցները, որոնք առաջացրել են սեփական կազմակերպության գործունեությունն այսպես վիճելի մեթոդներով ու էլ մի ցուցադրումներով խափանելու փաստից։ Այդ մտահոգությունը նաեւ մերն է, ինչ վերաբերում է Հայաստանում ժողովրդավարության ներկային եւ ապագային։ Սակայն մտավախությունը, ո՞ր կուսակցության կլ պաշտպանած լինի կամ չլինի...

Իսկ ի՞նչ ոլիսի անի դաշնակցությունը. Պատերա՞զմ հայտարարի ...

կանի, ժամանակավոր հրապարակագիր մտավորականը ստիպված է նույնիսկ ծայրահեղ պայմաններում չկորցնել սթափ մտածողությունը եւ հակաճառելով հանդերձ պահպանել դրությունից ելք գտնելու ծգտումը։

Այո, «Ազգը» գրել էր, թե... «գուցե այս պահին արդեն հարգարժան ենթակայ չէ հանրապետության նախագահի ստորագրած հրամանագրի օրինականությունը», նկատի ունենալով, որ ընդունենք կամ ոչ, այդ հրամանագիրն արձակված էր արդեն, եւ դատարանի վճռով, դարձյալ ընդունենք կամ ոչ, մտել է օրինականացված գործողության մեջ։ Այժմ արդեն, եւ սա էր մեր խմբագրականի միտք բանին, ժամանակն է լրիվ հաշվի առնելու հետեւանքները (դրանք նախապես տեսած պիտի լինեին, եւ երկու կողմից), եւ դրանք սահմանափակել դրանք մեր ներազգային ասպարեզում, առանց չտալով օտար միջամտությունների, որոնք ինչպես կարող են դժվարացնել լուծումները։

Մենք տակավին էլ առաջ կանգնում ենք հրամանագրի ու դրան հետեւած դատական որոշման մյուս նեղափոխյաւ ու նեղանջեցվող հետեւանք [illegible] սակայն խմբագրականը, գրված

լինելով կոնկրետ առիթով՝ ԱՄՆ-ի Պետդեպարտամենտի եւ ՌԴ Պետդումայի 11 պատգամավորների հայտարարություններ առիթով, կոնկրետ այդ պահն էր ամրագրում։ Իսկ ինչ վերաբերում է նախագահի հրամանագրի օրինականությանը եւ ամբողջ հարցին, այդ մասին արդեն եղել է ՀՀԱԿ-ի հայտարարությունը, որը տպվել է նաեւ «Ազգում» ոչ միայն որպես տեղեկատվություն, այլեւ սեփական կարծիք ու տեսակետ։

«Ի՞նչ պիտի անեւ Դաշնակցութիւնը, ինքնասպանութիւ՞ն գործէր, ենթարկուէ՞ր կամայական որոշմանը, թէ՞»... հարց է տալիս մեր գործընկերը։ Հարց տանք նաեւ մենք՝ իսկ ի՞նչ պիտի անի Դաշնակցությունը, պատերա՞զմ պիտի հայտարարի սեփական պետության ու երկրի դեմ։ Վերջապես, փոխադարձ այս անհանդուրժողականությամբ, անփոխարինելիության հավակնությամբ ո՞ւր ենք տանելու երկիրը, ժողովրդին։

«Ես առաջինը քար կը նետեմ Դաշնակցութեան վրայ, եթէ տեսնեմ, որ հայ իրականութեան մէջ մէկ այլ կուսակցութիւն (առանց Ռամկավար ազատականը) աւելի «լրջութեամբ եւ ազգային ոգով» է կատարում այն նոյն առաքելութիւնը, ինչին (...) տէր է Դաշնակցութիւնը», գրում է Ա. Վարդանյանը։ Սա կայն, եղբայր, ինչո՞ւ քար գցել սեփական կուսակցությանը, նույնիսկ եթե Դաշնակցությունից ավելի լավ... Դաշնակցություն ծնվի, լինի։ Միայն թե, խնդրում ենք, Դաշնակցությանը մի համեմատեք Ռամկավար ազատական կուսակցության հետ, թույլ կամ ուժեղ։ Դրանք տարբեր բաներ են իրենց գործելակերպով, էությամբ, հոգեխառնվածությամբ, ինչպես ասեր Հ. Օշականը։ Դրանք մեր ժողովրդի տարբեր մտածելակերպի ու ոճի տարբեր ուղղություններն են, որոնք լավ պայմաններում կարող են հրաշալի հակադրամիասնություն կազմել, բայց նույնանալ, նույնը լինել չեն կարող։ Եթե ՀՅ Դաշնակցությունը, ինչպես այսօր ՀՀՇ-ն, հետեւել եւ հետեւում է «կա՛մ, կա՛մ» սկզբունքին, ՌԱԿ-ը իր ամբողջ պատմության ընթացքում եղել է եւ հույս ունենք կմնա «և՛ւ, և՛ւ» սկզբունքի տերը։ Հետեւապես Դաշնակցությանը իր ծայրահեղականությամբ կարելի է համեմատել միայն... Դաշնակցության հետ, մեկ էլ, թերեւս, ՀՀՇ-ի հետ։

Իսկ ինչ վերաբերում է «Ազգին» ուղղված հուսալքանքին՝ «Երկիր» թերթի գործընկերներին մեկ էջ տալու, մեր թերթի էջերը միշտ էլ բաց են բոլորի՝ առաջ, պայմանով որ 21-րդ դարի շեմին ծերպաշտ լինեն կուսակցականության, միակ ճիշտը լինելու ախտից, հետեւողականությունից, ինչը դժբախտաբար չի երեւում Ա. Վարդանյանի գրածից։ Խոսք

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Զուր մի փորձեք ազգամիջյան խնդիրներ սարքել»

Մեր թերթի շաբաթօրյա, հունվարի 21-ի համարում զետեղել էինք «Փաստ» գործակալությունից ստացված մի նյութ՝ «Մի խանի թուրք ընտանիք ծառահասյալ փորձել են կտրել հայ թուրքական սահմանը» վերնագրով։ Երկու օր առաջ Արմավիրի շրջխորհրդի գործկոմի նախագահ պրն. Հովհաննիսյանի ստորագրությամբ ստացանք հետեւյալ գրությունը, որ տպագրում ենք նույնությամբ։

Արցախյան շարժման սկզբից եւեթ հայտնի դարձավ, որ կան ուժեր, որոնք տառապում են Հայաստանում ազգամիջյան հակասություններ ստեղծելու, ոմանք էլ՝ նկարագրելու փափագով։ Թվում էր՝ ժամանակի ընթացքում եւ պաշտոնյեր տվողները, եւ պաշտոնյեր կասարողները հոգնեցին, քանզի տարածված ստահոդ լուրերը, ապատեղեկատվությունը թե Հայաստանում, թե նրա սահմաններից դուրս արձագանք չգտան եւ ոչ մի ներգործություն չունեցան հայ քրդական, հայ եզդիական բարիդրացիական հարաբերությունների վրա։ Բայց, ցավոք, ինչպես երեւում է, այդ թեման նորից փորձում է ,մամուլ ծանապարհ հարթել, եւ դրա համար նյութ են ծառայում առանձին դեպքեր։

Այսպես՝ «Ազգ» թերթի 21.01.1995 թ. համարում տպագրված «Մի խանի թուրք ընտանիքներ ծարահասյալ փորձել են կտրել հայ-թուրքական սահմանը» վերնագրով հոդվածում նշվում էր, որ «Մերձակա գյուղերի մի խանի թուրք ընտանիքներ փորձ են կատարել անցնել սահմանը։ Դա, իրենց ասելով, տեղական իշխանությունների ուշադրությունը գրավելու միակ եղանակն է։ Հիշյալ ընտանիքները պնդում են, որ արդեն երկար ժամանակ են բարկվում են ապաբեկչության մի խումբ զինված համագյուղացիների կողմից եւ իրենց բոլոր բողոքները մնում են անպատասխան»։

Նախ՝ ճշտենք, սահմանի նշված տեղամասում եղել են ոչ թե մերձակա գյուղերի մի խանի ընտանիքներ, այլ Բամբակաշատ գյուղի բնակիչներ Չոլո եւ Սեւդին Ասոյանները իրենց հարազատների հետ միասին։

Երկրորդ. արարքը երբեք չէր կարող լինել տեղական իշխանությունների ուշադրությունն իրենց վրա հրավիրելու «միակ եղանակ», «ծարահասյալ փորձ», որովհետեւ նրանց կողմից ոչ մի փորձ, ոչ մի եղանակ, ոչ մի քայլ չի կատարվել տեղական կազմակերպությունների տեղյակ պահելու իրենց նկատմամբ որեւէ ոտնձգություն կատարելու. կլ չենք ասում՝ որպես ազգային փոքրամասնություն հալածելու կապակցությամբ։ Ավելորդ չենք համարում նշել, որ նման բնույթի ոչ մի ահազանգ, ոչ գրավոր, ոչ բանավոր, տեղական խորհուրդները չեն ստացել ինչպես թուրք, այնպես էլ շրջանում ապրող մյուս ազգային փոքրամասնություններից։

Փաստ է, ցավալի փաստ, որ շրջանում կատարվել է հանցագործություն, այնպիսին, ինչպիսին կատարվում է աշխարհի բոլոր վայրերում։ Հանցագործությունը արձանագրվել է Արմավիրի շրջանի ՆԳ բաժնում եւ գործերը հանձնվել են զինվորական ոստիկանությանը։ Սակայն տուժողը վիրավորված ինքնասիրությամբ փորձել է իր հետ կատարվածը ընդհանրացնել, բայց լրագրողը, երբ խումբը վերաբերում էր նման կարեւորագույն, ազգամիջյան հարաբերությունների հարցին, պարտավոր էր փաստերը ներկայացնել։

Մի՞թե ավելի ճիշտ չէր լինի, եթե լրագրողն ուշադրություն դարձներ տուժողի այն խոսքերի վրա, որ իրենից պահանջել են «Նիվա» մակնիշի ավտոմեքենան, այդ դեպքում պարզ կդառնար հանցագործության իրական հողը։ Այդ դեպքում սակայն չէր լինի սենսացիա, որը երեւում է նախօրոք նախապատրաստվել էր։

Մի խոսքով, ինչ է կատարվել։ Տուժողն իր իրերի անձեռնմխելիությունն ապահովելու համար «ծարահասյալ» փորձ է կատարել իր վրա ուշադրություն հրավիրելու, թղթակիցը ծանապարհ է կտրել անցել եւ սենսացիա տպագրելու գայթակղությանը չդիմանալով՝ արձանագրել։ Իսկ «Ազգում», մեր կարծիքով, պարտավոր էին իմանալ մեր հարեւան երկրների անցուդարձը եւ հասկանալին, որ առավել հավանական է, որ նրանք ծարահասյալ փորձեն անցնելու ոչ թե հայ թուրքական սահմանը, այլ հակառակը։ Եթե այդպես մտածեին, առա, անշուշտ, կստուգեին «Փաստի» փաստերը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ միջազգային

ՀԱՆՑԱՇԽԱՐՀ

Մաֆիաներն իրականում այնքան էլ շատ չեն, բայց վիթխարի են դրանց պատճառած վնասները

Միջազգային մաֆիաների թիվը հասնում է ընդամենը 5-ի, որոնց գումարվում է եւս 3 խոշոր մաֆիա

Մաֆիական հանցախմբերը գործում են ամբողջ աշխարհում, բնեւ դրանց թիվն այնքան էլ մեծ չէ: Ներկայումս միջազգային հանցախմբերն սկսել են զբաղվել տեղեկատվական լրտեսությամբ, ընդհատակյա գաղթի կազմակերպմամբ, մարդկանց օրգանների, հազվագյուտ կենդանիների, թռչունների և [illegible] գաղտնի վաճառքով: Վաղը նրանք կարող են զբաղվել միջուկային նյութերի մաքսանենգությամբ: Անցյալ տարվա նոյեմբերի վերջերին Նեապոլում 136 երկրների և 30 միջազգային կազմակերպությունների պատվիրակներ փորձեցին համաշխարհային մակարդակով պայքար սկսել կազմակերպված հանցախմբերի դեմ: Ցավոք, այդ համաժողովի մասնակիցները չկարողացան միասնական բնութագիր տալ մաֆիական կազմակերպություններին: Իտալացիների կարծիքով, օրինակ, կազմակերպված հանցաշխարհը նույնանում է խաբեբաների հետ: Որոշ երկրներ խոսում են աշխարհը գաղտնաբար վերահսկող «Հրեական կոմինտերնի» մասին: Ոմանք էլ Ռուսաստանում տեսնում են բազմաթիվ մաֆիաներ: Մինչդեռ իրականում խոշոր մաֆիաների թիվը հասնում է ութի, որոնցից միայն հինգն են միջազգային գործունեություն ծավալել: Առաջինը իտալական մաֆիան է, մասնավորապես սիցիլիական «Կոզա նոստրան», որի 40-50 հազար անդամները հիմնականում 130 հայտնի «ընտանիքների» ներկայացուցիչներ են կամ նրանց հետ կապված անձինք: Հայտնի է նաև նեապոլյան «Կամորան» իր 110 «ընտանիքներով»: Իտալական մաֆիաների գործունեությունը բացահայտված է աշխարհի 42 երկրներում: Իտալական հանցախմբերն զբաղվում են թմրադեղերի ու զենքի գաղտնի առևտրով և հանցագործությունների գրեթե բոլոր մյուս տեսակներով: Հաջորդ միջազգային մաֆիան ռուսականն է իր 3-5 հազար հանցախմբերով և միջազգային կապերով: Այն վերահսկում է սեւ շուկան, կողոպտում պետական ունեցվածքը, զբաղվում թմրադեղերի ու զենքի գաղտնի առևտրով, գործելով Արևելյան Եվրոպայում, Գերմանիայում, նաև Ֆրանսիայում: Ճապոնացի մաֆիականները 60 հազար յակուզաները միավորված են 3500 հանցախմբերի մեջ, որոնցից երեքն առավել ազդեցիկ են: Նրանք գործում են Հարավային Կորեայում, ԱՄՆ-ի արևմտյան ափին, Հավայան կղզիներում, Ավստրալիայում, զբաղվելով թմրանյութերի և զենքի գաղտնի առևտրով, բռնաշորթությամբ, ընդհատակյա խաղատների կազմակերպմամբ: Միջազգային է նաև թուրքական մաֆիան, իր մեկ տասնյակ խոշոր հանցախմբերով, որոնք զբաղվում են հերոինի գաղտնի առևտրով, էլեկտրոնային արտադրանքի մաքսանենգությամբ, պատմական փաստաթղթերի կեղծմամբ, բռնաշորթությամբ, շուկաների վերահսկմամբ, պոռնկության և ընդհատակյա խաղատների կազմակերպմամբ: Թուրքական հանցախմբերը գործում են նաև Գերմանիայում, Իտալիայում, Հոլանդիայում, Շվեյցարիայում: 5-րդ միջազգային մաֆիան չինականն է, որի վեց գլխավոր «տրիադները» գործում են Հոնկոնգում, Տայվանում և բուն Չինաստանում: Զբաղմունքի ոլորտներն են թմրադեղերի ու զենքի գաղտնի առևտուրը, ընդհատակյա արտագաղթը, ավտոմեքենաների առևանգումը, բռնաշորթությունը, ընդհատակյա խաղատները, պոռնկությունը: Գործում են Ասիայում, Խաղաղ օվկիանոսի կղզիներում, Ավստրալիայում, Հյուսիսային Ամերիկայում, մասամբ Եվրոպայում:

Կան նաև երեք ուրիշ խոշոր մաֆիաներ, որոնք միջազգային ընդգրկում չունեն: Առաջինը իտալո-ամերիկյան մաֆիան է, որի 25 «ընտանիքները» սերում են սիցիլիական

«Կոզա նոստրայից» և գործում Նյու Յորքում, Չիկագոյում, Ֆլորիդայում, Լաս Վեգասում, Ատլանտիկ Սիթիում: Մեքսիկական մաֆիան ունի վեց խոշոր կարտել, որոնք վերահսկում են ԱՄՆ-ի և Մեքսիկայի սահմանը, զբաղվում թմրադեղերի գաղտնի առևտրով, ընդհատակյա ներգաղթի կազմակերպմամբ և կապված են չինական «տրիադների» հետ: Կոլումբիական մաֆիան ունի երկու խոշոր կարտել, որոնք վերահսկում են կոկաինի համաշխարհային արտադրանքի 70-80 տոկոսը:

Միջազգային ընդգրկում ունեցող հինգ խոշոր մաֆիաներն այժմ են ընկնում համատարածվող գործունեությամբ, զարգացած ու զարգացող երկրներում, խոշոր քաղաքներում և չվերահսկվող «գորշ գոտիներում» իրենց ներկայությամբ: Բացի դրանից, խոշոր մաֆիան այնպիսի օրգանիզմ է, որը կարողանում է մողեսի նման վերականգնել վնասված հյուսվածքները: Ասել չնմանակարգված այդ կառույցը մշակված է անվերջ հարատեւելու նպատակով: Այսպես, «Լ՛Էսպրեսո» հանդեսի հաղորդման համաձայն նեապոլյան «Կամորայի» առաջին խոշոր դատավարությունը տեղի է ունեցել դեռ 1863 թվականին: 132 տարի անց, բազմաթիվ ուրիշ դատավարություններից հետո, «Կամորան» շարունակում է գոյատեւել: 1944 թ. Նյու Յորքի ոստիկանությունը բացահայտեց, որ [illegible] կենտրոնային արդի ծնակումը վերահսկում է «Կոզա նոստրան»: Այդ դատից 15 խոշոր դատավարություն է անցկացվել, բազմաթիվ գանգստերներ են կալանվել և կոնգրեսի երկու հատուկ հանձնաժողով է կազմվել դրանց վերջ դնելու նպատակով: Բայց մինչեւ օրս էլ այդ համատեղ գործը վերահսկում են Գամբինո և Լուկեզե «ընտանիքները»: Մաֆիայի համակարգն այժմ էլ ընկնում է նաև իր գաղտնությամբ: 1994 թ. նոյեմբերին Բրուքլինում սկսվեց Գամբինո «ընտանիքի» ճյուղավորումներից մեկի դատավարությունը, որը մեկ տասնամյակի ընթացքում 200-ից ավելի սպանություն էր կատարել: Մանհեթենում 80-ական թվականներին գործում էր Ջենովեզե «ընտանիքի» ղեկավար Սալերնոյի բետոնի ընդհատակյա կարտելը: Երկնաքերերի կառուցման շուկայում տեղ ստանալու համար շինարարական կազմակերպությունները պետք է անխուսափելի լինեին տուրք վճարեին «Ջենովեզե սինդիկատին»: Հակառակ դեպքում շինհրապարակում գործադուլ կծագեր, և կազմակերպությունն ի վերջո կսնանկանար: Այս անօրինական տուրքերի պատճառով Մանհեթենում շինարարության բնագավառում հավելավճարը հասնում է 20 տոկոսի:

Համաշխարհային ֆինանսների համար նաև մաֆիաներն մեծ վտանգ են ներկայացնում: Ամերիկյան տնտեսագիտական հետազոտությունների ինստիտուտներից մեկը «մեկ տարի առաջ անցկացրեց 80-ական թվականների կեսերին ամերիկյան ավերային համակարգի դրամաշրջանառության ուսումնասիրություն: Պարզվեց, որ տարեկան այն կազմել է 300 միլ դոլար կամ մոտ 55 միլ դոլար, այսինքն ավելի շատ, քան երկրի, որոշ պետությունների համախառն դրամաշրջանառությունը: Կապիտալի ոչ մի տեսակ այնքան խոցված և գաղտնի չէ, որքան հրեական կապիտալը: Երկրների և հասարակության շահերին ծառայելու փոխարեն հանցաշխարհի կապիտալը կուտակված է մի քանի տասնյակ անձանց ձեռքին:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԱԲԻՐՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իրանը միջնորդի դե՞ր է ստանձնել

ԱՆԿԱՐԱ, 25 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Թուրքական «ATV» անկախ հեռուստակայանը վերջերս մի հաղորդում է եթեր արձակել «Թուրքիայի խաղաղականությունը բալկանյան և կովկասյան երկրների նկատմամբ» թեմայով: Հաղորդման գերակշիռ մասը վերաբերում էր Հայաստանին: Նշելով, որ Հայաստանի ղեկավարությունը ցանկություն ունի Թուրքիայի հետ խաղաղական և տնտեսական կապեր հաստատել, հաղորդման կազմակերպիչները շեշտել են, որ նմանօրինակ կապերն առդեն իսկ ստեղծվել են Իրանի միջոցով: «Իրանն այս դեպքում խելոք խաղաղականություն է վարում: Նա պաշտոնապես հայտարարել է, թե որոշել է Հայաստանը շրջափակել, բայց իրականում ճիշտ հակառակն է անում: Օրինակ, վերջերս Հայաստանի և Իրանի միջեւ 70 մլն դոլլարի բնական գազի և նավթի համաձայնագիր է կնքվել», ասվել է հաղորդմամբ: Միեւնույն ժամանակ նշվել է այն մասին, թե Թուրքիայի հետ ունեցած բարդ փոխհարաբերություններից օգտվելով, հայերը հաճախ են հայտարարում, թե քանի որ թուրքերի հետ կապեր չեն կարող հաստատել, ստիպված են համագործակցել ռուսների հետ: «Դա ամենավառ ապացույցն է հայերի և ռուսների միջեւ կնքված ռազմական համաձայնագիրը», եզրակացրել է հաղորդավարը:

Քլինթոնը կամավորներին փոխարինում է բյուրոկրատներո՞վ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 24 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Հունվարի 24-ին Բիլ Քլինթոնը կոնգրեսականներին ներկայացրեց հանրապետականների հանձնարարականներով ստեղծված առաջին օրենքը, որը կազմվել է շուրջ 150 օրինագծերի մշակումով: Նա միաժամանակ ներկայացրեց «Ամերկորփս» ծրագիրը, որ ֆեդերալ իշխանությունների վրա այս տարի 370 մլն. դոլլար կնստի: Ծրագրի հիմնական ուղղություններն են կրթությունը, բնապահպանությունը եւ առողջապահությունը: «Ամերկորփսի» աշխատանքներում կընդգրկվեն շուրջ 20 հազար ամերիկացիներ: Ենթադրվում է, որ 3 տարվա ընթացքում «Ամերկորփսի» իրականացման համար կծախսվի 1.5 մլրդ դոլլար: Սակայն արդեն այժմ Քլինթոնին մեղադրում են այն բանում, որ նա կամավորների աշխատանքը փոխում է բյուրոկրատների աշխատանքով:

ՀՅ. ԿՈՐԵԱ

Կիմ Չոն Իրը դեռ անորոշ վիճակում է

Հյուսիսային Կորեայի «գահը» բացնում է այնպիսի գաղտնիքներ, որոնք անհայտ են դրա հավակնորդին՝ հանգուցյալ «մեծ առաջնորդ» Կիմ Իր Սենի որդի, 52 ամյա Կիմ Չոն Իրին: Վերջինիս մինչեւ օրս անհնար է համարել ԿԺԴՀ-ի լիարժեք ղեկավար: Պաշտոնական կյուրությունից հետո անցած ժամանակամիջոցում նա ընդամենը մի քանի անգամ կարճ ժամանակով երեւացել է հանրության առջեւ եւ մեկ անգամ զորախմբերի տեսչական թերթեւ ստուգում կատարել: Իսկ իրենց նորընտիր ղեկավարի ամանորյա ելույթի փոխարեն ԿԺԴՀ-ի բնակիչները ռադիոյով ունկնդրեցին անցյալ տարի հանգուցյալ Կիմ Իր Սենի ունեցած ամանորյա ելույթը: Հարավկորեացի փորձագետների խոսքերով, Կիմ Չոն Իրը ֆիլմերի, կոնյակի եւ մարզական ավտոմեքենաների մեծ սիրահար է: Նա մեծացել է հոր ճնշող ստվերի տակ եւ հավանաբար է ձեւանում առայժմ երկրի լիիրավ տերը չլինելու պատճառով: Կիմ Չոն Իրը պալատում նստած դեռ առաջ սում է իրեն պատկանող երկու տիտղոսներին, դրանք են կուսակցության քարտուղարի եւ պետության ղեկավարի տիտղոսները: Ասում են, թե նա վատառողջ է, բանակը նրա հանդեպ թշնամաբար է տրամադրված: Արդյոք դա նշանակու՞մ է, որ իշխանության վերին ոլորտներում թեժ ճակատամարտ է սկսվել ԿԺԴՀ-ի միջուկային գործունեության վերահսկման շուրջը ԱՄՆ-ի հետ համաձայնագրի ստորագրումից երեք ամիս անց: Համենայն դեպս, Հյուսիսային Կորեան այժմ նման է նավապետից զրկված խոշոր նավի, մինչդեռ պետք է լուծվի ուղեգծի փոփոխման

հարցը: Թեեւ Կիմ Չոն Իրը հյուսիսկորեացի առաջնորդի ժառանգորդն է, նրա համար բնավ դյուրին չի լինի ստանձնել միաժամանակ Ասիայի ստալինյան վերջին ամրոցի եւ աշխարհի առաջին «կարմիր» գահաժառանգի տնօրինման գործը:

«Լը Պուեն»

ԹՈՒՐՔԻԱ

Ստամբուլը հոգեվարք է ապրում

Վերջին տարիներին Ստամբուլը դարձել է տարածաշրջանի ամենաաղտոտված քաղաքը: Միայն այս ձմեռվա ընթացքում հարյուրավոր ստամբուլցիներ ծանր վիճակում հիվանդանոց են տեղափոխվել քաղաքի թունավոր օդից թունավորվելու հետեւանքով: Պարզ է, որ ոչ քաղաքային իշխանությունները, ոչ էլ կառավարությունը ի վիճակի չեն լուծել 10 միլիոնանոց քաղաքի սանիտարական վիճակի բարելավման եւ շրջակա միջավայրի պահպանման հետ առնչվող խնդիրները:

Տագնապալի վիճակը ստիպեց կառավարությանը հատուկ ծրագիր մշակել Ստամբուլի ջրային ավազանների, բնության եւ պատմական հուշարձանների փրկության նպատակով: Ելույթ ունենալով շաբաթ օրը կառավարության հատուկ նիստում, երկրի վարչապետ Չիլլերն ու արտգործնախարար Մուրադ Կարայալչընը ներկայացրել են մի ծրագիր, որի համաձայն Ստամբուլին հարող սեւծովյան ափերը արեւմուտքում 34, արեւելքում 14 կմ խորությամբ հռչակվում են շինարարության եւ արտադրության համար արգելված գոտի, որի ջրային ավազանները վերցվում են հատուկ հսկողության տակ: Մարտի 1-ից արգելվում է Հալիճը բաղդատ... — ռամասի ափերանցի օգտագործումը: Ինչպես հայտնի է, վերջին տարիներին քաղաքի ափերանցներում մի քանի անգամ տեղի էին ունեցել կուտակված գազի պայթյուններ, որոնք դարձել էին տասնյակ մարդկանց մահվան պատճառ:

Հավանաբար Ստամբուլ այցելած զբոսաշրջիկները նկատած կլինեն Բոսֆորի երկու ափերը պլանավորող «գեցեկոնդուների» (բիդոնվիլ) զանգվածները, որոնք հիմնականում ապօրինի կառույցներ են եւ որոնց շինարարությունը հնարավոր էր դարձել Թուրքիայի պետական մարմիններում լայնածավալ տարածված կաշառակերության շնորհիվ: Եւ ահա Չիլլերը անչափ համարձակ մի քայլի է դիմել, որոշելով հիմնահատակ քանդել նեղուցի ափերի բոլոր ապօրինի կառույցները: Բնապահպանության առումով օգտակար այս միջոցառումը միաժամանակ սոցիալական մեծ աղետ կլինի, քանի որ այդ ապօրինի կառույցներում հիմնականում ապրում են վերջին տասնամյակին Ստամբուլ գաղթած միլիոնավոր չքավորներ:

Նախատեսվում է նաեւ խիստ պատասխանատվություն սահմանել մշակութային արժեքների վրա եւ զբոսաշրջիկների ուշադրությանը ներկայացնել մինչ այս անմխիթար վիճակում գտնվող մի շարք պատմական հուշարձաններ, որոնք վերականգնվելու են: Ստացվում է, իհարկե, գովելի է, սակայն ինչ՞ քանո՞վ կհաջողվի Չիլլերի կառավարությանը այն իրականացնել...

Ա. ԲԱՅԲՈՒՐԴՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հայերգությունը Վահան Թեքեյանի բանաստեղծի կոչումն էր եւ սիրո իր կերպը։ Ոգեշնչված այն խոհից, որ հայոց պատմության մեջ եղել են անցյալի փառք ու արհավիրք, ներկայի ցավեր եւ ապագայի տեսիլք, բանաստեղծն ուզեց խոսել իր ժամանակակիցների եւ հաջորդների հետ Հայի առեղծվածի մասին։

Այսօր էլ նույն «ներկայի ցավերն» է։ Հիմա էլ քիչ է հույսը եւ շատ, չափազանց շատ է տագնապը։ Հունից դուրս եկել, ցրվել ենք այս ժամանակի մեծ քաոսի մեջ։ Ի՞նչ է մնում։ Միթե հայրենի խավարի միջից հանկարծ լսվում են զարհուրելի ձայներ։ Մի ոհմակ է սուրում դեպի անթիվ դիակները՝ ահա հայոց հին հառաչները։ Եկել են, կանգնել ցրված, եկել են հոտոտելով ու լիզելով, որ կենդանացնեն հայոց ոգին, եկել են, որ կրկին բռնեն տան մեր մեռելներին։ Եւ բանաստեղծը տարված իր իսկ ստեղծած պատկերի արտահայտ դրվագներով, կանգնում է նրանց կողքին՝ մեր զոհերին պետք չեն դամբարաններ, մեր զոհերին պետք չէ ծառերի հովանի, արտասուք պետք չէ եւ պետք չէ տապանաքար. «Յարալեզներ մենք կը սառ է սիրո խոսքեր, երգից սփոփանք է հուսում։

«Գողթան երգիչն ավանդապահն է ցեղին», ասում է Թեքեյանն ու կերպափոխում ժամանակը՝ նոր օրեր, նոր տարի։ Անցել է խնդությունը, լուռ ճամփաներում տավիղ չի հնչում։ Նոր երգիչ է հայտնվել հայոց աշխարհում՝ արի տղան։ Երազախայլ առաջանում է նա՝ «մինչ շատեր մացառներու մէջ պահուած, Կը կապեն լոկ իրենց վէրերն արյունլվա»։ Թեքեյանը երգ չհամարեց արցունքոտ տաղը։ Ցեղի ավանդապահ եւ արի տղա՝ ահա բանաստեղծական իր իդեա-

Վահան Թեքեյանի մահվան 50-ամյակը

Հայերգություն

Քաղաքականության մեջ բանաստեղծ չեղավ եւ բանաստեղծության մեջ քաղաքական փորձեր չարեց

Հայ բանաստեղծության մեջ ամենից խճճված դեմքը՝ Վահան Թեքեյանը, իր առաջին գրքի հրատարակ գալուց (1901 թ.) ի վեր, ոչ բացահայտորեն եւ առանց աղմուկի, ինչն այնքան բնորոշ էր իրեն, էջ առ էջ գրավորում էր իր սիրո մեծ մասյանը՝ «Հայերգությունը»։ Վերջը լույս տեսավ 1943-ին, բայց նրա մեջ ընդգրկված բանաստեղծությունները հեղինակն սկսել է գրել դեռ 1900-ից։ Այստեղից հայերգության մոտիվը ուշական փուլ չէր բանաստեղծի համար, սովորական կամ հերթական գիրք չէր, մտահղացում չէր, այլ բացատրվում էր իր ինքնությամբ։

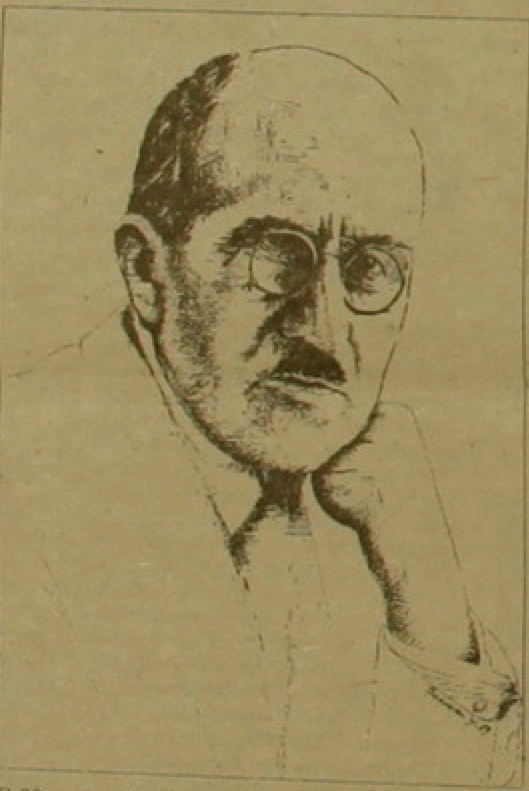

նին, իբրեւ «դրոշակ», իբրեւ «ուռենի դողդոջ», իբրեւ «վրիժառու դանակ»...

Ով քիչ թե շատ ծանոթ է Թեքեյանի ոճին ու աշխարհին, կարող է տարակուսել։ Երբ «Հայերգություն» գրքում նա խոստովանում է, թե ողջ սիրի իր հայրենիքի վերքերը, մենք նրան հասկանում ենք։ Բնորոշ է նրան եւ հայրենիքի պատկերացումը, իբրեւ դողդոջ ուռենի։ Բայց ահա նորը՝ դրոշակ եւ վրիժառու դանակ։ Ավելին, Թեքեյանը ուշ կամ հասուն շրջանի զուսպ, հավասարակշիռ հոգին, ազգային կյանքում ծայրահեղականությունները մերժող այս մարդը գովերգում է «սուրբ բարկությունը»։ Պատմության մեջ գառներ ենք եղել։ Գառների համբերությունը հատավ։ Խեղճ ենք եղել եւ կորուստների արժանացել։ Դող ենք եղել եւ դահճի զուրկին կարքս. «Հերիք որչափ դահճին ձեռքերը պագինք մենք. Մեր կարգին մենք ալ արդ դանակ բռնել կ'ուզենք...»։

Այս բանաստեղծությունը կոչվում է «Սուրբ բարկություն»։ Բայց ինչի՞ էր կոչում Թեքեյանի բանաստեղծը՝ արդյոք ծանր ու սեւ օրերից առաջ։

Հիշատակը։ Բանաստեղծները քաղաքական գործիչներ չեն, եւ ի զուր մեկի փնտրենք նրանց տողերում պատասխանը քաղաքական խնդիրների։ Այդպես էլ Թեքեյանը իր ասելիքն ասել գիտեր առավել պատշաճորեն։ Քաղաքականության մեջ բանաստեղծ չեղավ։ Բանաստեղծության մեջ չփորձեց «անցկացնել» իր քաղաքական համոզմունքները։ Սա Թեքեյանի մեծ դասն է մեզ ու մեր ժամանակների արդարներին։ Իր սանձելի բանաստեղծության մեջ նա կարեւորեց նախ եւ առաջ մեր գոյը։ Նա բանաստեղծ էր եւ գիտեր, որ ազգի ճակատագիրը կազմ են նրանք, ովքեր պահում են անցյալի հիշատակը։ Եւ ահա բանաստեղծությունների մի շարք՝ «Հայրենի զրույցներով»։ Տրդատ Ա, Արտաշես Բ, Արտավազդ Բ արքաների մասին։ Եւ ահա ամենակարեւորը՝ «Հարալեզները»։ Պատկերավոր մտածողության մեծ ու ինքնատիպ վարպետն ստեղծում է տպավորիչ մի տեսարան. հայոց դաշտերը լուռ ու անծայր գերեզմանոց, մռայլ այդ դաշտերի վրա ընկած քաջեր։ Բայց այդ պահավոր զիներ-շինենք մեր արեւուն»։ Ու օր մ'ոսկի անթողոջ բանակը կը կանգնի»։ Եւ կարթնանան օրհնյալ դաշտերը, ձայներով կլցվի հայոց աշխարհը, կծփան ծով հասկերը, երկնատարածներ երջանկություն կիջնի հոգիների ծոցը խրախճանքի այդ ժամին։ Հիշատակը փրկություն է, հիշատակը վկայություն է կենդանության, քանզի նա է աղոթում եւ նա է դիմանում ցեղերի այս խելահեղ խառնարանում, ով անցյալի հիշատակներով կենդանի է պահում երկիրը...

Երգը։ Թեքեյանը մի գեղեցիկ բանաստեղծություն ունի՝ «Գողթան երգիչը»։ Գողթան երգիչների բերման հայ բանաստեղծության մեջ բազմիցս է հիշատակվել, սակայն Թեքեյանը բանաստեղծական այս բերմայի համար իր բառերն է փնտրում։ Ասես զմայլանք լինի՝ տավիղն ուսերից կախ քայլում են առասպելական երգասացները, քայլում են զվարթ, անհոգ, անհերկյուղ, դաշտերի ծաղիկներից ու թռչուններից մեղեդիներ առնում եւ գիշերը գովք ասում Աստղիկին։ Այդպիսին էր հայ հոգու երգը՝ մաքուր, կենսական, թովիչ։ Ահա անիրական թվացող պատկեր հայ հոգու վրա, կանանց գեղեցկություն, ճանկան ուրախ ճիչեր, ամեն անկյունում խնդություն ու՞ր թեւեցիք, վաղնջական դարեր... Ասես սեղանի շուրջ երգիչները կանգնել են երկրպագում, տավիղն-լը։ Մեծ շունչ էր երազում ու մեծ զգացում, որ ամեն անկյուն բարձանցի, կանչի իր նմաններին, չմնա մենակ եւ խոսի, անվերջ խոսի կյանքի, ապրելու, չմեռնելու, չհուսահատվելու մասին։ Հայ երգը օրհնանք է կյանքի եւ աղոթք ապրելու համար...

Ոգին։ Գրականությունը ոչ թե արտացոլում, այլ ստեղծում է կյանք։ Եթե արտացոլելու խնդիր կա, ապա ի՞նչ էր արտացոլում Թեքեյանը, երբ գրում էր իր զմայլելի «Գեղոն սոսյաց անտառին» բանաստեղծությունը։ Հայոց երկրի մեջ աղոթում են մեծ սոսիները, եւ երբ բանաստեղծը ներշնչանք է փնտրում նրա ստվերում, ճյուղերը փսփսում են «Դո՞ւն ես, արքա...»։ Անցնում են օրեր, սոսյաց անտառի ձայնը եւ շունչը նույնն են, բեռնանմ ստվերն է պահպանում հայոց երկիրը, խոսքն ու մրմունջը նույնն են։ Այդպես է լինելու այնքան ժամանակ, մինչեւ խոսք ու բառից վերանա հարցումը...

Կամ ահա հրաշք մի պատկեր՝ «Տրդատ Ա-ի կառքը»։ Արքան քշում է կառքը, որի անիվներն են երկու արեւ, երիվարներն ամպերն են։ Մոռացե՞լ ես սա, հիշիր անցյալդ ու ինքնությունդ, ով «արքաներու հզոր սերունդ»։

Սա դեռ 1903 թվականին։ Դրանից երկու տարի առաջ քննադատությունը հալածում էր բանաստեղծին հիվանդ երգիչ կոչելով (առաջին գրքի առիթով)։

Եւ ոչ ոք չգիտեր, որ այդ «հիվանդ երգիչը» ոգին արթնացնող երգն էր բերում։ Իր բանաստեղծության մեջ Թեքեյանը կարեւորեց ոգին իբրեւ կենսունակության պայման։ Հիշատակը, երգը, ոգին՝ ահա Թեքեյանի հայերգության առանցքը։

Այստեղ քաղաքական որեւէ մտածում կամ խոսք չկար։ Նա, ով ամենից զգույշ գործիչն էր լինելու հայ քաղաքական մտքի ասպարեզում, կուսակցական առաջնորդ ու խոսուն հրապարակագիր, բանաստեղծության մեջ... միայն բանաստեղծ էր։ Հանգիստ, համեստ, ասես վաղնջական շնորհով օժտված եւ միշտ... բանաստեղծ։

Իր խոհական կյանքը նա ապրեց բանաստեղծության մեջ, գրեց առանց աղմուկի, ինչն այնքան բնորոշ էր իրեն։

ԱՐԳԱՐ ՍՓԻՆՋՅԱՆ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Մեֆիստոֆելը կրկին հիացնում է...

Բարսեղ Թումանյանը մեկնեց Ամստերդամ

Արդի հայ վոկալ կատարողական արվեստի երկնակամարում Բարսեղ Թումանյանն անշուշտ, ամենապայծառ աստղն է։ Այսօր Բարսեղ Թումանյանի անունը փայլատակում է աշխարհի ամենատարբեր օպերային թատրոնների հայտագրերում, ամենահեղինակավոր երաժիշտների կողքին։ Բազմիցս են նշվել երգչի կատարողական արվեստի այն դրսեւորումները, որոնք Թումանյան արվեստագետին առանձնացնում են ամենաշահեկան կողմերով՝ հարուստ ու առինքնող ձայն, դերասանական հմայք, անկաշկանդ խաղ, բեմական հիանալի արտաքին։

Բարսեղ Թումանյանի խաղացանկի լավագույն դերերգերից եղել եւ մնում է Մեֆիստոֆելը՝ Շառլ Գունոյի «Ֆաուստ» օպերայից։ Շատ անգամ է նա հնչեցրել այն տարբեր բեմերում։ Եւ

պատահական չէ, որ նրա համերգային վերջին երկու ուղեւորությունները կապվում են հենց այս դերակատարման հետ։

Համաշխարհային օպերային գրականության մեջ Մեֆիստոֆելի դերերգը բացառիկ տեղ ունի։ 19-րդ դարի ֆրանսիական լիրիկական օպերայի ծնունդը նշանավորող «Ֆաուստի» նշանակալից հերոսների կողքին Գունոյի Մեֆիստոֆելը ներկայանում է որպես գերբնական, խորհրդավոր ուժերի մարմնավորում՝ իր սատանայական հեգնանքով ու դիվային ծաղրով։ Կերպար, որն իր էության բացասական նկարագրով հանդերձ, թե՛ բեմական եւ թե՛ երաժշտական առումով առավել հակասական է ու ասել է, թե առավել հետաքրքիր։

Գունոյի հերոսներին նոր տեսանկյունով դիտելու անչափ հետաքրքիր մի փորձ է եղել «Ֆաուստի» բեմադրությունը «Լոս Անջելես օպերա» երաժշտական կենտրոնում՝ աշնանը։ Պրեմիերային մեծ հաջողությամբ մասնակցեց Բարսեղ Թումանյանը, որի խաղընկերներն էին ֆինն երգիչ Յորմա Սիլվաստին (Ֆաուստ) եւ փայլուն սոպրանոյի տեր երգչուհի Վերոնիկա Վիլլա Ռոյելը (Մարգարիտա)։ Ներկայացման հեղինակները (բեմադրիչ՝ Ֆրենկ Կորսարո, նվագավար՝ Լորենս Ֆոսթեր) ձգտել են առավել դրամատիկ շերտեր հաղորդել ստեղծագործությանը եւ ընդգծել մարդու՝ սեփական բախտը տնօրինելու ազատությունը։

Հետաքրքիր է նաեւ Ավստրալիայում կայացած ներկայացման նախապատմությունը։ Դեռեւս 1990-ին Մելբուռնի «Վիկտորիա Արթեյր» օպերային թատրոնում կատարվել էր Գունոյի «Ֆաուստը»՝ Իյան Ջաջի բեմադրությամբ, որին մասնակցում էին նվագավար Ռիչարդ Դիվալը, երգիչներ Փարրիք Փաուերը (Ֆաուստ), Դեբորա Ռիբելը (Մարգարիտա) եւ Բարսեղ Թումանյանը (Մեֆիստոֆել)։ Ներկայացման հաջողությունն այնքան մեծ էր (այն արժանացել է ինը «Գարդեն հաուզ օս կարի», մրցանակակիրներից մեկն էլ Բարսեղ Թումանյանն է), որ օպերան կրկնվեց հնգամյա ընդմիջումից հետո՝ մասնակիցների նույն կազմով։ Այս պատճառով էր, որ Բարսեղն ստիպված էր Լոս Անջելեսից անմիջապես մեկնել Մելբուռն՝ մասնակցելու փորձերին։ Երգչի խոստովանությամբ, ներքին մի տագնապ կար՝ կրկնությունն ինչպե՞ս կընդունի հանդիսատեսը։ Սակայն ներկայացումը փարատեց բոլոր կասկածները։ Հաջողությունն աննախադեպ էր։ Իյան Ջաջի բեմադրությունը (որը Թումանյանի կարծիքով, բեմայի լավագույն մեկնաբանությունն է) լայն արձագանք գտավ երաժշտական լսարանի կողմից։ Ի դեպ, Ռիչարդ Դիվալը՝ ծնունդով ավստրալացի, նաեւ դրամագետ է, որը հետաքրքրվում է միջնադարյան Հայաստանի դրամներով։

Հ. Գ. Տեղեկացանք, որ Բարսեղ Թումանյանը շտապ մեկնել է Ամստերդամ՝ երգելու Ասուրի դժվարագույն դերերգը Ռոսինիի «Շամիրամ» օպերայում։

ՆԱՆԱ ՌՈՒՍԿԱՆՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ

Մարտիրոս Սարյանի ցուցահանդեսը՝ Տրետյակովյան թանգարանում

Երեւանի Մարտիրոս Սարյան թանգարանի եւ Մոսկվայի Տրետյակովյան ցուցասրահի նախաձեռնությամբ մայիսին Տրետյակովյան թանգարանում կցուցադրվեն Սարյանի վաղ շրջանի գործերը։ «Հեքիաթներ եւ երազներ» կոչվող մոտ 100 աշխատանքները մոսկովյան ցուցասրահ կբերվեն Երեւանից, Սանկտ Պետերբուրգի, Ստավրոպոլի եւ Կիեւի թանգարաններից։ Երեւանի Սարյան թանգարանի եւ Ազգային պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանը հայտնեց, որ այդ առթիվ Մոսկվայում լույս կտեսնի նաեւ ցուցահանդեսի կատալոգը։

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բանավեճ Բոննի «Բիենալեում»

Կարո՞ղ է մշակույթը նպաստել եվրոպայի միավորման ընթացքին ու արդյոք վերջինիս խնդիրներից է. եւ չե՞ն անտեսվի ազգային յուրահատկությունները համաեվրոպական խառնարանում։ Նման հարցերի փորձեցին պատասխանել ներկաները Բոննի «Բիենալեի» փակման նախօրեին՝ փառատոնային նիստերի դահլիճում։ Հաղորդելով բանավեճի մասնակիցների կարծիքները, «Մշակութային խրոնիկա» գերմանական պարբերականը պնդում է, որ վիճաբանություններից պարզ դարձավ ընդամենը մի բան՝ ելույթ ունեցողների տեսակետները մեկ չեն։ Այսպես, ֆրանսիացի գրող եւ գրականագետ Լեն Ցիուն մերժեց, որ կարելի է քաղաքական եւ մշակութային միտումները խառնել։ Նրա կարծիքին հակառակվեց հոլլանդացի Հուգիր Հերցբերգը։ Խորվաթ դրամատուրգ Սնայդերը ելույթ ունեցավ մշակույթի ազդեցության «հարաբերականության» մասին։ Նա հիշեցրեց, որ դարասկզբին արդեն գոյություն ուներ եվրոպական թատրոնը, որում արդեն առկա էին ժամանակակից ուղղություններին համանման ոճեր ու թեմաներ, որոնք 1914-ին պատկվեցին գնդացիրների որոտով։ Տանկրեդ Դորսթն ընդգծեց, որ այս կամ այն ժողովրդի ազգային բնութագիրն ավելի հաճախ ձեւավորում է հենց մշակույթը։ Տարակուսելի է, որ բանավեճի մասնակիցներից ոչ մեկն ուշադրություն չդարձրեց Բոննի փառատոնի համաեվրոպական նշանակությանը. չէ՞ որ

Բոննի «Բիենալե»։ «Կոկորդիլոսների փողոցը» ներկայացումից

«Բիենալեն», ի հեճուկս բոլոր վեճերի, ցույց տվեց, որ համաեվրոպական տունը վաղուց արդեն գոյություն ունի, «միայն թե այդ տան բնակարաններն են տարբեր։ Ի՞նչ վատ է՝ ոչ ոք չի ուզում հանրակացարանում ապրել»։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Հակոբյանը, Կասպարովը, Կարպովը՝ Լինարեսի մրցաշարում

ՎԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Շախմատասերներն արդեն գիտեն, որ Երեւանցի 23-ամյա տաղանդավոր գրոսմայստեր Վլադիմիր Հակոբյանն այժմ արտակարգ բարձր անհատական գործակից ունի եւ մտնում է աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստների խմբի մեջ: Դա շատ կարեւոր է նաեւ այն առումով, որ միջազգային խոշոր մրցաշարերի կազմակերպիչները նախընտրում են հրավիրել առավել բարձր «էլո» ունեցող գրոսմայստերներին:

Եվ ահա ՖԻԴԵ-ի նոր դասակարգման առաջին արձագանքը: Իսպանական Լինարես քաղաքը, որ վերջին տարիներին աշխարհում ամենաուժեղ կազմով մրցաշարերի անցկացման համբավ է ձեռք բերել, այս տարի սպասում է նաեւ Վլադիմիր Հակոբյանին: Բացառիկ մրցապայքարի ուժը պատկերացնելու համար ասենք, որ այն կլինի գերբարձրագույն 18-րդ կարգի. ավելի բարձր շախմատի պատմությունում դեռ չի գրանցվել:

Փետրվարի վերջերին սկսվելիք մրցաշարը հետաքրքրական է նաեւ նրանով, որ կրկին նույն ասպարեզում կպայքարեն Գարի Կասպարովը եւ Անատոլի Կարպովը: Այս առիթով ընդգծենք, որ ՖԻԴԵ-ի վերջին կոնգրեսը քննարկեց մի որոշում, որով հնարավորություն է ստեղծվում Կասպարով-Կարպով նոր մենամարտի անցկացման եւ շախմատային աշխարհի երկատմանը վերջ դնելու համար:

Այդ որոշման էությունը հետեւյալն է: Այս տարի շախմատային պրոֆեսիոնալները («կասպարովականները») եւ ՖԻԴԵ-ն («կարպովականները») ավարտում են առանձին-առանձին սկսած իրենց մրցաշարերը: Երկու հաղթողները 1996-ին անցկացնում են մրցախաղ միմյանց հետ, որից հետո բոլորը պաշտոնապես ընդունում են աշխարհի միայն մեկ չեմպիոն:

Հակոբյանը Մոսկվայի օլիմպիադայում

Ընդ որում, կնքված պայմանագրում հստակ նշվում է, որ «աշխարհի 14-րդ չեմպիոնը կարող է դառնալ միայն նա, ով կհաղթի 13-րդին»: Առաջին հայացքից կարծես ոչ մի նորություն չպարունակող այս ձեւակերպումը իրավական տեսակետից փաստորեն հաստատում է, որ երկրագնդի թիվ 1 շախմատիստ շարունակում է մնալ Կասպարովը:

Նկատենք, որ, որպեսզի հատկապես Կասպարովն ու Կարպովը հանդիպեն «գերմրցախաղում», անհրաժեշտ է, որ նրանք երկուսն էլ հաջողությամբ ավարտեն «իրենց» առաջնությունները: Ընդ որում, Կարպովը դեռ մինչեւ Լինարեսի մրցաշարը մեկ փորձություն պետք է անցնի: Նա ՖԻԴԵ-ի առաջնության կիսաեզրափակիչում Հնդկաստանում հանդիպելու է Գելֆանդի հետ (մյուս զույգը կկազմեն Կամսկին եւ Սալովը):

Վերադառնալով Լինարեսի մրցաշարին, ասենք, որ Վլադիմիր Հակոբյանի մրցակիցների մեջ, Կասպարովից եւ Կարպովից բացի, կլինեն այնպիսի աշխարհահռչակ գրոսմայստերներ, ինչպիսիք են Կրամնիկը, Իվանչուկը, Բարեեւը, Պիկետը, Յուսուպովը, Լոտիեն, Ադամսը, Շորթը, Բելյավսկին, Դրեեւը, Պոլգարը:

Բայց Հակոբյանի տաղանդի երկրպագուներն արդեն մոտակա օրերին կարող են հետեւել հայ գրոսմայստերի ելույթին մեկ այլ, նույնպես շատ ուժեղ կազմ ունեցող մրցաշարում: Վաղը Վլադիմիրը մեկնում է Իսրայել մասնակցելու Հայֆա քաղաքում մեկնարկող 15-րդ կարգի մրցապայքարին: Երեւանցու հետ մեկտեղ կմեկնարկեն՝ մասնավորապես, Պսախիսը, Դոլմատովը, Խալիֆմանը, Միխ. Գուրեւիչը, Յուդասինը, Սմիրինը, Գրինֆելդը, Ալտերմանը, Միլովը:

Երբ նկատի ունենանք, որ 1995 թ. Հակոբյանի, ինչպես եւ Հայաստանի մյուս առաջատար շախմատիստների համար նաեւ աշխարհի առաջնության տարի է, (փուլայինը նախատեսված է ապրիլին), ապա պարզ կդառնա, թե ինչ պատասխանատու մրցաշրջան է սկսվում:

ԿԱՐԱՏԵ

Կարատեն Հայաստանում անմխիթար վիճակում

Վերջերս Մալայզիայի Կոտա Կինաբալու քաղաքում կազմակերպվեց կարատեի աշխարհի 12-րդ առաջնությունը («Ազգը» գրել է այդ մասին): Հայաստանը 2-րդ անգամ էր մասնակցում նման մակարդակի մրցաշարի: Այստեղից էլ Մալայզիա մեկնած սեւ գոտու մեր 3 մարզիկների փորձի պակասը: Նրանք հաջողություն չունեցան, սակայն պարտվեցին լուրջ մենամարտերում: Սա ապագայի համար հույսեր է ներշնչում: Հավանական է, որ հաջող հանդես գալու համար նախադրյալներ են պետք ...

«Կարատեի դպրոցի հիմքերը նոր են դրվում, ասում է Հայաստանի կարատեի ֆեդերացիայի նախագահ Գրիգոր Միքայելյանը, ֆեդերացիան ստեղծվել է 1989 թվին, իսկ մինչ այդ գործում էր հանրապետական սպորտկոմիտեին կից մարտարվեստի բաժինը: 1993 թ. Հայաստանն առաջին անգամ մասնակցել է Ալժիրում կայացած աշխարհի առաջնությանը: 1994 թ. մեր ֆեդերացիան դարձավ միջազգային ֆեդերացիայի լիիրավ անդամ եւ միաժամանակ ընդունվեց Եվրոպայի կարատեի ֆեդերացիայի կազմում: Աշխարհի եւ Եվրոպայի կարատեի մրցումներին մասնակցելու համար անդամավճարները կազմում են 800-ական դոլար, իսկ այլ մրցումների համար լրացուցիչ 400-ական դոլար»: Այս ամենը ցույց է տալիս, որ Հայաստանի կարատեի ֆեդերացիան պետական հովանավորության կարիք ունի: Ներկայումս կարատեի ֆեդերացիան կազմակերպական աշխատանքներ է տանում, իսկ հավաքականը լարված պարապմունքներ է անցկացնում մայիս ամսին Ֆինլանդիայում կայանալիք Եվրոպայի առաջնությանը, իսկ հոկտեմբերին Գերմանիայում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու համար: Սակայն կմասնակցեն, թե ոչ, դա կախված է պետության եւ անհատների հովանավորությունից: Ֆեդերացիայի նախագահը կարատեի ուսուցում է անցկացնում նաեւ ՆԳՆ միլիցիայի բարձրագույն դպրոցում: Գրիգոր Միքայելյանը նշեց, որ կարատեի ֆեդերացիային մեծ աջակցություն են ցույց տալիս որոշ հովանավորներ՝ Արաբկիրի շրջխորհրդի առաջին փոխնախագահ Հարություն Խաչատրյանը, միլիցիայի բարձրագույն դպրոցի պետի տեղակալ Վալերի Պետրոսյանը, ֆեդերացիայի նախագահության անդամ Ներսես Նազարյանը: Հ. Խաչատրյանն ընտրվել է կարատեի ֆեդերացիայի պատվավոր նախագահ: Կարատեդոյի

Հայաստանի պատվիրակությունը Մալայզիայի աշխարհի առաջնությունում

հանրապետական կենտրոնը եւ ֆեդերացիան տեղավորված են Կոմիտաս 19 շենքում, որտեղ պարապմունքներն անցկացվում են շոտոկան մարզաոճով: Կենտրոնում ընդգրկված են 4 տարիքային խմբերի մոտ 160 երեխաներ, որոնց մի մասը զոհված ազատամարտիկների երեխաներ են: Կան նաեւ աղջիկներ, ինչպես օրինակ, Արծվաշենում զոհված Սամվել Վիրաբյանի 15 ամյա դուստր Ալվարդ Վիրաբյանը: Ֆեդերացիան նման ընտանիքներին նաեւ օգնում է: 2000 թ. Սիդնեյի օլիմպիական խաղերի ծրագրում կարատեն դեռեւս չի ընդգրկվել, սակայն հույս կա, որ մինչ այդ կարատեն եւս օլիմպիական մարզաձեւ կդառնա: «Կարատեի սիրահարների քանակը օր օրի մեծանում է, եւ այն այսօր միայն Արեւելյան Ասիայի երկրները խորհրդանշող մարզաձեւ չէ, այն տարածվել է ամբողջ աշխարհում, ասում է Հ. Խաչատրյանը: Ներկայիս պատերազմող մեր երկրի համար ավելի է կարեւորվում այդ սպորտաձեւը, քանի որ սովորեցնում է ֆիզիկապես ամուր ու ճարպիկ լինել: Ցանկանում ենք Հայաստանի անկախության օրվան նվիրված միջազգային մրցումներ անցկացնել Հայաստանում»: Կարատեի ֆեդերացիան մասնաճյուղեր ունի Հայաստանի գրեթե բոլոր շրջաններում: Ցավոք, ամենուրեք առկա են ֆինանսական, մասնագիտական, աշխատանքային, շենքային բարդ խնդիրները: Ֆեդերացիայի սաներից Արմեն Միսակյանը, որն ուղարկվել էր «Վահագն» ռազմակրթօջախում ուսուցանելու, զոհվեց սահմանամերձ գոտում, «Տիգրան Մեծ» ջոկատում կռվելիս զոհվել է նաեւ Դավիթ Սարատյանը: Վերջինիս մոր մոտ աղջիկը եւ կարատեի դպրոցում մարզվում է նաեւ բուլղարացի լրագրող Ցվետանա Պասկալեւան:

Այստեղ պարբերաբար անցկացվում են նաեւ քննություններ 8-րդ «կյու»-ի աշակերտական աստիճանից մինչեւ 2-րդ «դան» սեւ գոտու վարպետության աստիճան: Այսօր ֆեդերացիայում կան սեւ գոտու միջազգային որակավորում ունեցող մարզիկներ: Կռվող, պայքարող մեր ժողովրդին անհրաժեշտ է այս մարզաձեւը, եւ հուսանք, որ հանրապետությունում պատշաճ վերաբերմունք կմշակվի եւ պետական հովանավորություն կստեղծվի կարատեի հանդեպ:

ԷԼԻՍԱ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

ԱՎՍՏՐԱԼԻԱ

Փիթ Սամփրասը լավ մարզավիճակում

Մեծ թենիսի տարվա խոշորագույն առաջին մրցաշարը Ավստրալիայի բաց առաջնությունը հենց սկզբից աչքի ընկավ մեծ անակնկալներով: Առաջին իսկ փուլից ասպարեզը թողեցին աշխարհահռչակ թենիսիստներ Բորիս Բեկերը (Գերմանիա), Գորան Իվանիշեւիչը (Խորվաթիա), օլիմպիական չեմպիոն Մարկ Ռոսսեն (Շվեյցարիա), Գաբրիելա Սաբատինին (Արգենտինա), Լեյլա Մեսխին (Վրաստան): Տեղի ունեցած հանդիպումները միաժամանակ ցույց տվեցին, որ լավ մարզավիճակում է գտնվում աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստ Փիթ Սամփրասը, որը դուրս է եկել քառորդ եզրափակիչ եւ մրցելու է իր հայրենակից Ջիմ Կուրյեի հետ: Քառորդ եզրափակչի ուղեգիր է ձեռք բերել նաեւ մեր հայրենակից Անդրե Աղասին, որը հանդիպելու է ռուսաստանցի Եվգենի Կաֆելնիկովի հետ: Անդրե Աղասին նախորդ փուլում հաղթեց ավստրալացի Պատրիկ Ռաֆտերին, իսկ Եվգենի Կաֆելնիկովը առավելության հասավ ամերիկացի Տոդ Մարտինի նկատմամբ: Մրցաշարին հրաժեշտ տվեց աշխարհահռչակ թենիսիստներից եւս մեկը, շվեդ Ստեֆան Էդբերգը, որը զիջեց Անդրեյ Մեդվեդեւին (Ուկրաինա): Վերջինս քառորդ եզրափակչում մրցելու է ամերիկացի Մայքլ Չանգի հետ:

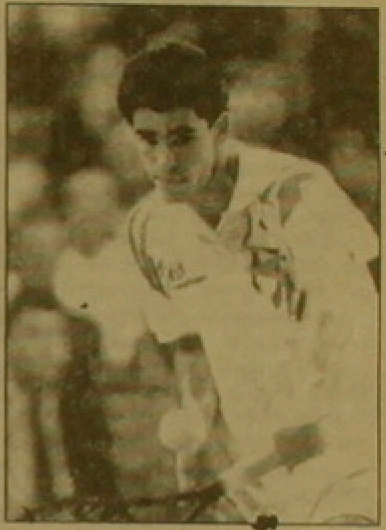

Կանանցից քառորդ եզրափակչի ուղեգիր ձեռք բերածների թվում է նաեւ Նատալիա Զվերեւան: Այնպես որ, չնայած անակնկալներին, գլխավոր մրցանակի համար պայքարը շարունակում են ուժեղագույնները: Ավստրալիայի բաց առաջնությունը հեղինակավոր մրցաշար է, եւ նրա մրցանակային հիմնադրամն անցնում է 6 միլիոն դոլարից:

ՖՈՒՏԲՈԼ

ՈՒԵՖԱ-ի անդամ 49 երկրների 1994 թ. ելույթների աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շվեդիա	19	11	4	4	36-20	26
2. Գերմանիա	15	11	2	2	28-13	24
3. Ռումինիա	18	9	6	3	29-19	24
4. Հոլանդիա	15	9	3	3	34-12	21
5. Շվեյցարիա	15	9	3	3	26-14	21
6. Իսպանիա	14	8	4	2	28-14	20
7. Իտալիա	16	9	2	5	20-12	20
8. Բուլղարիա	14	7	4	3	24-17	18
9. Իռլանդիա	12	7	3	2	18-7	17
10. Նորվեգիա	14	6	5	3	14-8	17
11. Ռուսաստան	12	6	3	3	23-11	15
12. Լեհաստան	11	5	4	2	15-11	14
13. Հունաստան	14	5	3	6	18-23	13
14. Խորվաթիա	8	5	2	1	15-7	12
15. Սլովենիա	10	4	4	2	10-7	12
16. Բելգիա	11	5	1	5	21-14	11
17. Իսրայել	8	4	3	1	11-9	11
18. Չեխիա	8	4	3	1	20-11	11
19. Անգլիա	6	4	2	0	10-1	10
20. Ֆինլանդիա	12	4	2	6	21-15	10
21. Ֆրանսիա	9	5	4	0	13-4	10
22. Մակեդոնիա	8	4	2	2	14-7	10
23. Պորտուգալ.	6	4	2	0	16-4	10
24. Դանիա	8	4	1	3	11-10	9
25. Լիտվա	8	4	1	3	14-13	9
26. Իսլանդիա	9	4	0	5	8-13	8
27. Վրաստան	10	5	0	5	13-12	8
28. Սլովակիա	10	3	3	4	14-13	8
29. Շոտլանդիա	7	3	1	3	11-8	7
30. Լատվիա	8	3	1	4	7-10	7
31. Մալթա	12	2	3	7	10-16	7
32. Հս. Իռլանդ.	7	3	0	4	9-13	6
33. Մոլդովա	6	3	0	3	7-13	6
34. Ուկրաինա	6	2	2	2	7-5	6
35. Ավստրիա	8	2	1	5	12-17	5
36. Կիպրոս	6	2	1	3	5-8	5
37. Թուրքիա	7	2	1	4	12-12	5
38. Ուելս	7	2	0	5	7-17	4
39. Հունգարիա	12	0	4	8	12-31	4
40. Հայաստան	5	1	1	3	1-5	3
41. Բելառուս	5	1	1	3	4-9	3
42. Էստոնիա	12	0	1	11	1-33	1
43. Հարավսլավ.	1	0	0	1	0-2	0
44. Ալբանիա	5	0	0	5	3-12	0
45. Սան Մարինո	3	0	0	3	1-10	0
46. Լյուքսեմբուրգ	4	0	0	4	1-13	0
47. Ֆար. կղզ.	3	0	0	3	2-15	0
48. Ադրբեջան	6	0	0	6	1-15	0
49. Լիխտենշտեյն	6	0	0	6	1-23	0

Պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ

ԽԱՌՆԱԿԱՐ

Եզրափակիչի շեմին

Հոլանդիայում ավարտվում է շախմատի միջազգային խոշորագույն մրցաշարը, որին մասնակցում են անվանի շատ գրոսմայստերներ: Կիսաեզրափակիչ դուրս եկած 4 գրոսմայստերներից 3-ը ներկայացնում են Ռուսաստանը: Ալեքսեյ Դրեեւ (Ռուսաստան)-Նայջել Շորթ (Անգլիա) զույգի առաջին պարտիայում հաջողությունն ուղեկցեց Ռուսաստանի ներկայացուցչին: Մյուս զույգում Եվգենի Բարեեւը (Ռուսաստան) հաղթեց իր հայրենակից Ալեքսանդր Խալիֆմանին: Եզրափակիչ դուրս գալու համար զույգերը միմյանց հետ կմրցեն եւս մեկ անգամ:

Ֆիլիպ Ալբերտը վնասված

Բելգիայի հավաքականի կենտրոնական պաշտպան, բարձրահասակ Ֆիլիպ Ալբերտը, որը հիմա հանդես է գալիս Անգլիայի «Նյուկասլ» թիմում, մարզումներից մեկի ժամանակ լրջորեն վնասեց ծունկը: Ըստ բժիշկների, հավանաբար Ֆիլիպ Ալբերտը ի վիճակի չի լինի խաղալ առաջիկա յոթ ամիսների ընթացքում: Հիշեցնենք, որ Հայաստանի հավաքականը Բելգիայի հավաքականի հետ ընդգրկված է «Եվրոպա 96»-ի երկրորդ ընտրական խմբում: Ֆիլիպ Ալբերտի բացակայությունը լուրջ կորուստ է Բելգիայի հավաքականի համար, որն առանց այն էլ անհաջող է սկսել աշխարհամասի ընտրական մրցաշարը եւ հիմա ճգնաժամ է ապրում: Ֆիլիպ Ալբերտն աշխարհի լավագույն կենտրոնական պաշտպաններից մեկն է եւ գերազանց հանդես եկավ ԱՄՆ աշխարհի առաջնությունում:

Մի հայ «Փարիզ-Դաքարում»

Փարիզ-Դաքար աշխարհահռչակ ավտոարշավը շարունակվում է: Դրան մասնակցում են 85 մարդատար, 64 բեռնատար մեքենաներ եւ 96 մոտոցիկլներ: Այս արշավը Փարիզից մինչեւ Աֆրիկա պետք է անցնի 10066 կմ: Մոտոցիկլիստների 34 համարանիշը կրում է մի ֆրանսահայ՝ Այվազյան ազգանունով, որը վարում է «Հոնդա» տիպի մոտոցիկլ:

Գ. Ա.

Սմիսլովը Հնդկաստանում

Շախմատի աշխարհի նախկին չեմպիոն Վասիլի Սմիսլովը (Ռուսաստան) մրցաշրջագայության է մեկնել Հնդկաստան: Իմաստուն խաղի հայրենիքում անվանի գրոսմայստերն ուժերը չափեց հնդիկ շախմատիստ Ռաջեր Շուբայի հետ եւ հաղթեց նրան:

Բաժինը վարում է
ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

օրվա հետքերով

ԵՐԵՎԱՆ

Կտրոնով շաքարավազը, գինը, չափը...

Վերջապես բաժխվեց երկար սպասված շաքարավազը: Անցած տարվա վերջին ընդամենը կես կիլոգրամ շաքարավազ տրվեց, չնայած Արհմիությունների կոնֆեդերացիան խոստացել էր ներկրվող շաքարավազի 7-8 ամիս ուշացման համար բաժխվող շաքարավազի քանակը կրկնակի (կամ նույնիսկ ավելի) ավելացնել: Սակայն չավելացվեց: Մեղմ ասած, վրդովեցուցիչ էր բնակարանատերերին տրված 300 ական գրամ շաքարավազը: Չէ՞ որ օգնություն ստացողը եթե ոչ հիմնավոր, գոնե ինչ որ չափով դրությունը մեղմող [illegible] տեսք է ստանա:

Հապա գինը... Վաղուց է, ինչ մասնավորները 230-250 դրամով շաքարավազ են վաճառում, եւ դրան մոտ գնով վաճառվում է երկա՜ր սպասված, պետության կողմից կտրոնով տրված շաքարավազը:

Եթե, մասնավորների կարագը վաճառվում է 1500-1700 դրամով, իսկ կտրոնով կարագը՝ 200 դրամով, ապա 8-10 անգամ շուկայականից ցածր գնով վաճառելը հիանալի է եւ մասնակի բնակչության համար, ինչը, ցավոք, չի կարելի ասել շաքարավազի համար: Եւ դեռ հեռուստատեսությամբ գովեստի խոսքեր ասվեցին այդ շաքարը Հայաստան բերողների հասցեին: Բերեցին, որպես մասնավոր եւ բաժխեցին, գրեթե, որպես մասնավոր:

Այդ զարմացնող բխաբանությունից շատերը ոչինչ չհասկացան, զայրացան, վրդովվեցին: Այդ հանգամանքը վրիպե՞ց արհմիությունների աչքից, ինչո՞ւ են լռում...

Հաջորդ անգամ ե՞րբ, ի՞նչ չափով եւ գնով պետք է մարդիկ այդքան անհամբեր շաքարավազը ստանան... Անհայտ է...

Հուսանք, որ առեւտրի նախարարությունը լուրջ հետեւություններ կանի եւ իր դերում կլինի:

ԼԱՍՏ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Չիլլերն ընդունեց Բեռնար Լյուիսին

Այս օրերին, երբ մոտենում է Հայոց Մեծ եղեռնի 80-ամյակը, Անկարան, բնականաբար, կողմնակիորեն, ջանքեր է գործադրում իր դեմ ուղղված միջոցառումները վանելու, ինչպես նաեւ միջազգային ասպարեզում իրեն դատապարտող ուժերի ընդդիմությունը խանգարելու նպատակով:

Այս ջանքերի դրսեւորումներից էր նաեւ անցած շաբաթ Ստամբուլում անցկացված միջազգային «Ցեղասպանության եւ անհանդուրժողականության դեմ պայքար» կոնֆերանսը, որին մասնակցում էին նաեւ թուրքական կողմի դատապաշտպանությունը ստանձնած մի շարք հայտնի օտար դասախոսներ, այդ թվում պատմաբան Բեռնար Լյուիսը: Որ այս միջոցառումը որոշակի հակահայկական ուղղվածություն ուներ, ցույց տվեց երկրի վարչապետ Թանսու Չիլլերի կազմակերպած ընդունելությունը, որին հրավիրված էին Բեռնար Լյուիսը եւ Թուրքիայի հրեական համայնքի հայտնի դեմքերից Ժակ Կամհին: Բավական ջերմ մթնոլորտում անցած ընդունելության ժամանակ Չիլլերը շնորհակալություն է հայտնել Լյուիսին «պատմության ճիշտ լուսաբանելու» համար: Մեկնաբանելով այս հանդիպումը, թուրքական լրատվական միջոցները հիշեցնում են, որ Բեռնար Լյուիսը հայտնի է «հայերի ցեղասպանության մասին պնդումների» դեմ ունեցած իր ելույթներով, եւ որ նա վերջերս ֆրանսիական կողմից իր դեմ հարուցված դատական գործի ժամանակ «չեզոքացրել էր հայերի տեսակետները»: Մ. Ռ.

Կոմունիստները ստացան Պետդումայի փոխնախագահի աթոռը

Ռուսաստանի դաշնային խորհրդակցության անդամ Գենադի Սելեզնյովը հունվարի 25-ին ընտրվել է Պետական դումայի փոխնախագահ: Պալատի փոխնախագահներից մեկի տեղը թափուր էր մնացել այն բանից հետո, երբ Դումայի պատգամավոր Վալենտին Կովալյովը դարձել էր Ռուսաստանի արդարադատության նախարար եւ ազատվել փոխնախագահի պարտականություններից: Քանի որ Վ. Կովալյովն իր պաշտոնում ընտրվել է Ռուսաստանի կոմկուսակցության խմբակցության կողմից, ապա պալատի նոր փոխնախագահի թեկնածությունն էլ առաջադրվել է հենց նույն պատգամավորական միավորման կողմից: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՎՆՈՒՄ ԵՄ

Մեկ սենյականոց բնակարան քաղաքի կենտրոնում կամ մետրոյի «Բարեկամություն» եւ «Սասունցի Դավիթ» կայարանների շրջակայքում: Զանգահարել՝ 581841, 637166:

ԱՐՄԻՆԴ ԿԵՆՏՐՈՆԸ

Հրավիրում է

ինգօրյա ճանապարհորդության դեպի Հնդկաստանի մայրաքաղաք:

ԵՐԵՎԱՆ - ԴԵԼԻ - ԵՐԵՎԱՆ

չվերթը կկայանա փետրվարի 4-ին

(ուղեւորության ընթացքում ինքնաթիռը մնում է Դելիում)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախատեսվում է

ԵՐԵՎԱՆ - ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ

նոր չվերթ

«Էրեբունի» հյուրանոց, I մասնաշենք, 301-307 ս.

Հեռ. 52-75-65, 56-13-92, 56-05-79

RESIDENCE WANTED

USAID/ Caucasus, Yerevan is currently looking for a two or three bedroom house to rent in the Yerevan area. Preference will be given to residences in new condition with no repairs needed. Interested parties should visit the Executive Office of USAID, 10 Aigedzor Street, from 2-5 pm.

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ Է ԱՌԱՆՁՆԱՏՈՒՆ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալությունը ցանկանում է վարձել չորս-հինգ սենյականոց առանձնատներ: Նախապատվությունը կտրվի նոր վերանորոգված տներին: Խնդրվում է այցելել գրասենյակը Այգեձորի 10 հասցեով, աշխատանքային օրերին՝ ժ. 14-17-ը:

A WAREHOUSE WANTED

USAID/ Caucasus, Yerevan is currently looking for a warehouse with total space of 300-500 sq. meters to rent in the Yerevan area. Preference will be given to a formal warehouse with big access gates. Interested parties should visit the Executive Office of USAID, 10 Aigedzor Street, from 2-5 pm.

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ Է ՊԱՀԵՍՏԻ ՇԵՆՔ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալությունը ցանկանում է վարձել պահեստի շենք 300-500 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով: Նախապատվությունը կտրվի մեծ մուտքի դարպաս ունեցող պահեստներին: Խնդրվում է այցելել գրասենյակը Այգեձորի 10 հասցեով, աշխատանքային օրերին՝ ժ. 14-17-ը:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

AEROFLOT

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

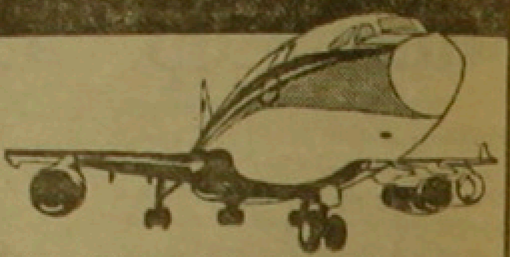

«ԱԵՐՈՖԼՈՏ - Ռուսաստանյան Միջազգային Ավիաուղիներ»

Ռուսաստանյան Ազգային Ավիաընկերությունը

հունվարի 29-ից ավելացնում է

ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ

չվերթերի հաճախականությունը ԻԼ-62Մ ինքնաթիռով:

Այժմ Դուք կարող եք ՍՈՒ - 194 չվերթով թռչել Մոսկվա առանց միջանկյալ վայրէջքի

Թռիչքների օրերը — երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ, կիրակի

Թռիչքը Մոսկվայից՝ 11:40, ժամանումը Երեւան՝ 14:10:
Թռիչքը Երեւանից՝ 15:50, ժամանումը Մոսկվա՝ 18:40:
(Մոսկվայի ժամանակով)

Ինքնաթիռում նախատեսվում է սպասարկման 3 կարգ՝ տնտեսական, բիզնես եւ I-ին:

Տոմսերը վաճառվում են հետեւյալ հասցեով — Սարյանի փ. 22, Գլխավոր փոստատուն, I-ին հարկ, Աերոֆլոտի գործակալություն

Տեղեկությունները եւ ամրագրումը հետեւյալ հեռախոսներով՝ — 53-21-31, 22-35-80

Ամենաբարենպաստ պայմաններով թռիչքներ դեպի աշխարհի 158 քաղաքներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

Յուրաքանչյուր շաբաթ օր ուղիղ չվերթ դեպի

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱՈՒ-ի գրասենյակներ

Հեռ. 53-05-82, 53-06-62

«ԱԶԱՏ-ՁԱՆ» ՍՊԸ

Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը դեսպանատներին, հիմնարկձեռնարկություններին, շինարարական կազմակերպություններին եւ անհատներին առաջարկում է մեծածախ դեկորատիվ ցանկապատներ եւ ճաղավանդակներ:

- Աշխատանքները կատարվում են պայմանագրով:
- Վճարումը կանխիկ եւ փոխանցումով:

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Դավթաշենի փող. 1/7 (Հայհիդրոշին վարչության բակում, նախկին Բրյուսովի անվան ինստիտուտի մոտ):
Հեռախոսներ՝ 250045, 250064

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. [illegible] 1962. Տպաքանակը՝ 5000. Ստորագրված է տպագրության՝ 25. 01. 1995. Գինը՝ 25 դրամ

digitised by A.R.A.R.@